

- Rikskonferens
sid 4-7

- Ann Petrén
sid 8

- Musikleik
i Håbo
sid 9-10

Nr 3 Maj 2012

Kultur SMÖCKAN

Utgiven av Sveriges Musik- & Kulturskoleråd – SMoK

- LUP
i Göteborg
sid 11-13

- Skräck
i Östersund
sid 20

- Nya namn
i styrelsen
sid 22

Ledaren

Vi behöver vässa våra argument

I mina ljusaste stunder tror jag musik- och kulturskolorna är något som kan förändra världen! I mina mörkaste stunder befår jag att den har spelat ut sin roll... Men de flesta dagar är jag en realist som bärs av en stark övertygelse att musik- och kulturskolan är en viktig kraft att räkna med i arbetet med att bygga hållbara samhällen. I alla samhällskulturer formas uttryck för att beskriva sammanhållning och gemenskapens överenskommer. Tillsammans formas spelregler och förhållningssätt och vi berättar våra liv, våra frågor och våra känslor genom bildkonst, musik, dans, teater och ordkonst. En bärande del i samhällsbygget. Det är en av anledningarna till att SMoK finns - att vi tillsammans blir den röst som påminner samhället om vikten att våra barn och ungdomar får tillgång till konstnärliga verktyg och spännande sceniska upplevelser, till glädje för sig själva och för andra i samhället. Det är också en anledning till att jag vågat svara ja till att ta över ordförandeskapet för SMoK. Jag vill tacka för det stora förtroendet och känner glädje inför utmaningen.

Här är det på sin plats att tacka Per Sjöberg, avgående SMoK-ordförande för allt det arbete och engagemang han lagt ner i föreningen. Nu har han lämnat stafettpippen vidare och tillsammans ska vi förvalta det som är gjort och ta nya tag för det som kommer. I en tid där många åsikter trängs på arenan behöver vi tänka igenom vad som är våra strategiska nyckelfrågor. Att vara en välartikulerad och samstämd ton i media och i politiska diskussioner kommer sannolikt att bli ännu viktigare framöver. Och inte bara vara en ton vilken som helst, - vi ska vara en gnistrande klar, sampratad, välintonerad ton som är så ren, vacker och mäktig att den tränger igenom sorl och brus med skärpa och elegans!

Det står många spännande frågor på agendan. Utvecklingsprojektet Kulturskola 2030 har startat upp och ska nu ta fart. Att den stora kulturskolverksamhet som är etablerad runt om i landet är både respekterad och självklar i många kommuner är sant. Men att kulturskolan inte finns med i nationella styrdokument skapar otydlighet och svaghet när viktiga frågor ställs på sin spets. Den stora dialog som drar igång nu kommer att handla om detta.

Den svenska musik- och kulturskolan har kommit långt i många avseenden. Vi har haft kloka politiker som vågat och orkat satsa på att rusta barn och ungdomar så ingen ska behöva

stå utanför möjligheten att utveckla sin talang och sina estetiska språk. Vi har haft en verksamhetsutveckling som inkluderat nya konstformer och uttryckssätt och vi är nyfikna på att komma vidare. Men vi behöver också utmana oss själva till de förändringar som är nödvändiga för att vi ska utvecklas.

Vi lever i en spännande tid där mycket av självklarheter vänds upp och ner och där saker vi aldrig hört talas om plötsligt intar vår värld, lägger beslag på den och styr oss i riktningar vi inte alltid har kontroll över. Rätt och fel, upp och ner, viktigt och oviktigt förändras. Man kan kanske tro att kulturskolan med anor från kommunala musikskolors tillkomst i mitten på 1900-talet tillhör det förgångna och att en offentligt finansierad barn- och ungdomskultur bara var en parentes i vår västerländska historia. Konstformer och genrer må skifta genom tiderna men varje tid föder fram sina berättare och lusten att lära av skickliga konstnärer, musiker och artister går som en röd tråd genom historien. Allt som är vitalt och levande växer, utvecklas och formar sig. Om vi oreflekterat trampar på i invanda hjulspår kan det lätt bli att eleverna måste anpassa sig till det vi har och det vi tycker de ska välja. Utmaningen handlar om att anpassa oss till vår tid med det som elever vill och kan. Men samtidigt kommunicera allt det fantastiska som man inte känner till, kan eller vill! Det måste en modern musik- och kulturskola göra. Tillsammans kan vi hitta de viktiga verksamhetsdelar som är väsentliga och gör skillnad i vår tid. Men vi behöver vässa våra argument, tankar och sätt att beskriva vem vi är och varför. Unga som äldre ställs inför nya tekniska begrepp och nya spelregler i ett föränderligt samhälle. Kulturen och de konstnärliga uttrycken hjälper människor och samhällen att synliggöra och berätta det som gömmer sig bortom ord och siffror. Att bygga hållbara människor lika väl som hållbara samhällen är en mission att inspireras av. Glöden i ett barns öga som vill berätta något, stoltheten hos den som skapat ett konstverk, som gestaltar något viktigt, självkänslan som växer när man i en trygg gemenskap tillsammans med andra barn får utföra det man tränat på så länge.

INGER CARLONBERG
ORDFÖRANDE, SMoK

INNEHÅLL

Ledaren	2	Skapande skola-projekt.....	11-13	Nya namn i styrelsen	22
Rikskonferens i Borlänge	4-7	Musikleik i Håbo	14-17	Ökad delaktighet!	23
Ann Petrén ny ambassadör	8	LUP i Göteborg	18-19	RUMs nye ordförande.....	24-25
Jag älskar min sax	9-10	Skräckfilm i Östersund	20	Läsvärt	28-29
		ESTO-garanti.....	21	Saxat & Nytt från SMoK.....	30-31

Kulturs
SMoCKAN

KULTURSMOCKAN
Ågrenshuset Produktion
Flygelvägen 3, 893 80 Bjästa
Tel: 0660-29 99 50
Fax: 0660-29 99 79

ANSVARIG UTGIVARE
Inger Carlonberg, SMoK

REDAKTÖR
Håkan Sandh,
0708-31 74 98,
hakan.sandh@smok.se

PROJEKTLEDARE
Jan Dylicki, 0660-29 99 57
jan.dylicki@agrenshuset.se

ANNONSER
Susanna Öström, 0660-29 99 60
susanna.ostrom@agrenshuset.se
Annonsprislista kan laddas ned som pdf-fil
från hemsidan www.agrenshuset.se

GRAFISK FORMGIVNING
Johnny Altelind, 0660-29 99 66
johnny.altelind@agrenshuset.se

REPRO • PRODUKTION • TRYCK
Ågrenshuset, Bjästa

MEDVERKANDE I DETTA NUMMER
Inger Carlonberg, Dag Krafft, Ingela Hofsten, Ulla Wiklund, Andrine Bendixen Mangs, Bertil Håkansson och Sara Forsman

OMSLAGSBILD:
Musikleik i Håbo musikskola.
Foto: Håkan Sandh

NÄSTA NUMMER
kommer ut v. 37

MANUSSTOPP
för annonser: 24 augusti

SMoK Sveriges
Musik- och
Kulturskoleråd

*Kultursmockan utges av SMoK,
Sveriges Musik- och Kulturskoleråd*

Tipsa Smockan!
Tfn 0708-31 74 98 Håkan Sandh

Bagatell musikprodukter

Välj bland hundratalet produkter på vår hemsida: www.bagatell.se

Här följer några smakprov.

Nyheter från Bagatell

Med våra nya "Teleskop Harmony" från **Manhasset** kan man lagra 25 notställ i rad på bara två meter. Perfekt för de trångbodda. I övrigt samma geniala konstruktion som våra övriga Teleskopsnotställ dvs. Inga skruvar, bara att trycka och dra. Vagnar finns som tillbehör. **10 års garanti.**

Teleskop Harmony
595:- exkl. moms

Lilla Gaspallen

En ny Pianopall från Bagatell. Något mindre och smidigare än storebror, men absolut lika stabil och solid.

Pris: 1800 kr exkl. moms

Sittdyna: 50 x 33 cm

Höjd: 42-60 cm

Kontakta oss på:

info@bagatell.se

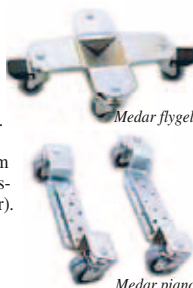
Tel.: 013-527 50

Bagatell 7

Flygel- och pianomedar

Passar till alla pianon och flyglar. Kullagrade dubbelhjul av hög kvalitet. Mycket enkelt att montera för den som är lite händig (bruksanvisning medföljer). Instrumenten kan sedan lätt flyttas av en enda person.

Pris: 2995 kr till en flygel (exkl. moms)

Pris: 695 kr till ett piano (exkl. moms)

Bagatell 1

En vagn kommer lastad...

- Med världens mest sålda notställ
 - Liten vagn + 12 notställ – 7500 kr (exkl. moms)
 - Stor vagn + 18 notställ – 10 000 kr (exkl. moms)
 - Marknadens mest praktiska och prisvärda vagn och notställ
- Läs mer på **Bagatell 2**

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande – med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar – bara att dra upp och ner. Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i olika modeller från 595 kr (exkl. moms)

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

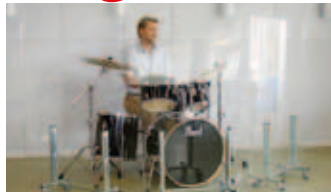
"Nothajen" slukar alla dina notblad, böcker och pärmor. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 4

Prova Bagatells sittriktiga orkester/körstol. "Sitt rätt" finns med fasta ben eller med justerbara fram- och bakben. Staplas smidigt på våra vagnar.

Bagatell 5

Akustikkärmar

Skydda elevernas hörsel i tid! Möblera om på några sekunder med vårt flexibla plexiglassystem.

- Akustikkärm för orkester, slagverk, brass, etc. 2595 kr (exkl. moms)
- Paketpris: 3 set för 6900 kr (exkl. moms)
- Akustikkärm på notställsfot 1080 kr (exkl. moms)

Bagatell 6

PIANO-GASPALLEN standard

Sluta skruva! Pianopall med dubbla gasfjädrar höjer och sänker stolen som vilken kontorsstol som helst. Stabil stryktålig ställkonstruktion med stoppad sits.

Gaspallen Ergo med justerbar lutning.

Bagatell 8

Teleskop Dirigent Regal

Flaggskeppet bland våra dirigentnotställ. Här finns allt som en dirigent kan önska sig. Som alla våra "Teleskop" finns inga skruvar – alla inställningar sker sekundsnabbt och kan ändras under pågående spel. En generös hylla med plats för div. tillbehör. De dubbla benen gör "Dir Regal" till det stadigaste av stadiga. En ny finess: Bakom skärmen finns ett extra fack för övriga partiturer och stämmor. Välj till vår "strålände" belysning.

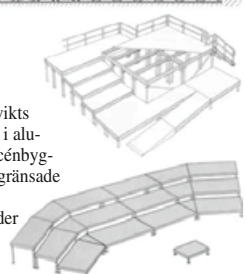

Bagatell 9

Orkester/körpodier

Flexibelt lättvikts podie-system i aluminium för scenbyggeri med obegränsade möjligheter. Alla benlängder med snabbkoppling.

Fick vi en tydlig bild av kulturskolan 2030?

På rikskonferensen i Borlänge diskuterades frågor med anknytning till Kulturskola 2030 i mindre grupper. Det fördes livliga diskussioner och det är naturligtvis inte lätt att sammanfatta allt på ett tydligt sätt för de som inte deltog. Här kommer ändå några reflektioner.

Ett huvudintryck är att musik- och kulturskolan står inför en hel del utmaningar. Många menar att det behövs nya arbetsformer och nytänkande. Någon uttryckte det så att vi behöver komma ut ur 20-minutersfängelset. Då pratar vi om musikundervisning. Många önskar också ett nytt musikämne för nybörjare för att kunna ta emot fler elever. Flera uttryckte att anställda på musik- och kulturskolorna alltför ofta har en skev självbild. Det lite för slutna inifrånspådraget stämmer helt enkelt inte med den syn på vår verksamhet som omgivningen har. En drastisk formulering belyser detta; "Hur blir vi det vi tror vi är – kreativa, skapande och nytänkande?"

Vi behöver komma ut ur 20-minutersfängelset

Flera röster handlar om ett otydligt uppdrag. Utmaningen ligger då självklart i att skaffa sig ett tydligt uppdrag. För detta krävs att avståndet mellan verksamhet och politiker minskas...och modiga politiker. Vi behöver få klart för oss om det finns en ambition att nå alla barn. Bara den politiska nivån kan utöka kulturskolans kapacitet att ta emot fler. Vad betyder i så fall avgifterna? Det måste avgöras i en politisk diskussion. Vi behöver också få klart för oss om det är vår uppgift att vara försäljare av behovet av blåsinstrumentundervisning.

För att ta vara på talanger och skapa underlag för det kommande professionella kulturlivet behövs samverkan med det professionella kulturlivet. Kanske i form av mentorskap från kulturlivet? Kanske behövs ett nationellt uppdrag på detta område? Samverkan mellan kommuner är ett måste. De regionala kulturplanerna är viktiga i detta sammanhang.

Vi kanske även själva är dåliga på att marknadsföra vad kulturskolan ger – vi för oftast fram bara vad vi gör. Elevers delaktighet och behov av egna arenor, liksom även föräldrars och andra gruppers delaktighet betonades. Att möta framtiden handlar naturligtvis också om att hänga med i IT-teknikutvecklingen.

Kulturskolans roll i framtiden tecknar många som att vi skall göra nästan allting. Inte bara tillhöra kärnverksamheten i kommunen, utan även samverka med skolan, ha vuxenverksamhet, vara

en öppen mötesplats på helger och lov, ha spets och djup och samverka med omsorgen, biblioteken och fritidshemsverksamheten, banker, kommunala bostadsföretag. Samt ordna festivaler. Allt behövs men frågan kvarstår om alla musik- och kulturskolor klarar av alla delar? Att samverka regionalt för flera fram som en lösning på detta problem att samtidigt vara "allting".

När det gäller frågan om kompetenser finns det förslag att viss del, ex 25% av personalen, bör vara projektanställd utifrån de kompetenser som det just då finns behov av. Den tillsvidaranställda personalen, och de som nu utbildas, skall kunna leva upp till många och höga krav. De skall vara förändringsbenägna, ej vara ensamvargar, ha ett öppet sinne, kunna omvärldsbevaka, ägna sig åt framtidsspanning, ha samarbetslust, kunna samverka, höras och synas "varför skall du välja oss", vara nyorienterade, digitalt uppdaterade, coachande, handledande, kunna scenisk gestaltning, vara "charmiga" och kunna hålla i projekt. En del av detta kan betecknas som egenskaper snarare än kunskaper. Det handlar om pedagoger som är självgående i en verksamhetsutveckling, som ständigt har ett öppet sinne mot förändringar. Det är i vart fall vad cheferna för kulturskolorna önskar sig.

Många för fram att det behövs olika kompetenser för pedagoger som skall möta 6-åringar respektive 22 åringar. Många påpekar att eleven som har en

KURSER ÖPPNA FÖR SEN ANMÄLAN!

VOKAL FOLKMUSIK I (7.5 hp)

Den här kursen vänder sig till dig som tycker om att sjunga och är intresserad av svensk folkmusik. Kursen innehåller både praktiska och teoretiska moment, t.ex:

- Sång och stämsång på gehör
- Genomgång av olika repertoarområden och betydelsefulla traditionsbärare
- Folkmusikaliska stildrag och röstbehandling

Upplägg:

Kursen går på kvartsfart över hösttermin 2012. Kurstillfällena är vardagskvällen ca 10 ggr. Kursen ges både i Karlstad vid universitetet och i Arvika vid Musikhögskolan Ingesund.

Kontaktperson: Ann-Sofi Nilsson ann-sofi.nilsson@imh.kau.se eller mobil 073-635 29 16.

Anmälan

Anmälan sker via antagning.se.
Anmälningsskod till Campus Karlstad KAU-19846.
Anmälningsskod till Campus Arvika KAU-20041.
Kurskod MIGEG1

MUSIK I KLASSEN ÅR 1-6 (30 hp)

Musik i klass år 1-6 är en behörighetsgivande kurs på 30hp, som vi ger på Musikhögskolan Ingesund. Kursen ges på distans och riktar sig till instrumental/klass/musiklärare, som antingen vill ha inspiration i sitt arbete med musik i klass, eller de som vill bli behöriga i ämnet musik åk 1-6.

Upplägg:

Kursen går på halvfart, 30 högskolepoäng, över läsåret 2012/13. Man har tre-fyra närträffar per termin å två-tre dagar vid Musikhögskolan Ingesund i Arvika.

Kontaktperson: Gunnel Holmgren gunnel.holmgren@imh.kau.se eller mobil 070-218 00 76.

Anmälan

Anmälan sker via antagning.se.
Anmälningsskod KAU-20163. Kurskod MIGDK1

KAU.SE/IMH

Från vänster: Petra Hultenius danslärare Stockholms kulturskola, Anders Nordquist lärarutbildare Örebro Universitet, Catarina Lahti Löfström Kulturskolechef i Kiruna och Susanne Sörbring, Järfälla kommun.

lektion per vecka har försvunnit 2030. De elever som idag slutar i 12-årsåldern kanske skulle stannat i verksamheten om den var mer flexibel vad gäller innehåll och organisation.

Flera framhåller även att de konstnärliga högskolorna, som utbildar pedagogerna/lärarna, måste arbeta mer tillsammans – vi behöver synka konstformerna. Kunna bevara traditioner men inte på ett traditionellt sätt. Om lärarexamen är viktig eller ej beror på hur tjänsterna är utformade.

Ledaren skall i stort sett ha samma typ av kompetenser som lärarna enligt listan ovan. Det är däremot inte lika viktigt för chefen att kunna lärarrollen. Istället betonades sådant som att själv ta del av kultur på toppnivå och att kunna ta in kompetenser utifrån som kompletterar den egna personalens.

En särskild fråga ägnades åt samverkan som kan bidra till att grund- och gymnasieskolan kan nå sina mål? I det sammanhanget förs kunskap om läroplaner mm ofta fram tillsammans med behovet av en ömsesidig respekt mellan exempelvis grundskolans och kulturskolans respektive kompetenser. Ett tydligt uppdrag är ett måste. Behovet av att kulturskolan får en egen legitimitet återkommer också. Kan-ske genom ett eget styrdokument? Några avvikande frågeställningar kan också noteras: Är det viktigt för OSS att de når SINA mål? Är det viktigt för OSS att vi får uppdrag och beställningar av DEM? Varför engagerar vi oss i skolan? Varför engagerar vi oss inte i vår egen verksamhet?

När det gäller vår egen organisation, SMOks, arbete framöver kom några samtalsgrupper fram till en lång lista:

Få ett statligt uppdrag som skolform/fritidsform, bevaka utbildning för musik- och kulturskolan/ kulturskolelag – avgifts-

fritt alternativt kulturskolepeng/ SMOK en tydlig och samlad röst med fokus och udd / kvalitetsuppföljning, nyckeltal, utvärdering, förändring och analys / skapa opinion / skapa nätverk – forum för ledare, tjänstemän och politiker / hitta en hållbar finansiering / ledarutveckling, ny CLS / den inre kommunikationen "Smockan" / hur förhåller sig SMOK till fler utförare av kulturskoletjänster med kommunala medel / stärka det professionella språket, estetiskt modersmål / definiera kulturskola och aktivt lyfta fram alla konstformer/ projekt / samverkan med för- grund- sär- och gymnasieskolan och stärka samarbetet med SKL. En lista för den nya styrelsen i SMOK att ta tag i!

Ett annat sätt att se på diskussionspasset är att se vilka ämnen det fanns mest vilja att diskutera. Då kom samverkan med förgrund- sär- och gymnasieskolan på första plats och samverkan och koppling till det professionella kulturlivet näst sist. (Minst intressant var SMOks arbete framöver!) Det finns nog anledning att inte dra alltför stora växlar på den temperaturmätningen.

Såg politikererna som deltog en tydlig bild av kulturskolan år 2030?

Svaret var nej. De politiker som deltog såg ingen tydlig bild. De poängterade istället i den efterföljande reflektionsstunden att de varit imponerade av det stora engagemanget och att de slagits av de olika förutsättningar som landets olika musik- och kulturskolor har.

– Vi kanske ändå närmade oss en sådan framtida bild av kulturskolan på något sätt, tyckte Ingrid Hammarberg (fp), ordf i kommunstyrelsens utskott för kultur- och internationella frågor i Bollnäs kommun.

– Jag tror det behövs en gedigen framtidsanalys, tyckte Angelica Rage (s) från

Forshaga och ledamot av SKL kultur- och fritidsberedning. Ta reda på vem man är – vilka man jobbar för? Vad vill man själv?

– Vi måste bli fler politiker som är med och formar framtidens kulturskola, tyckte Karin Thomasson(mp) Östersund och även hon ledamot av SKL kultur- och fritidsberedning. Bra om man kan samlas kring någon idé. Viktigt att ni har bra kontakt med politiker, förstå att ni jobbar på uppdrag av en nämnd.

– Ingrid: En uppmaning till SMOK; Kom ut med inbjudan till de här konferenserna direkt till politikerna. Om jag förstått det rätt går den idag bara till kulturskolorna och det blir upp till den chefen om han/hon bjuder in sin politiker också. Vi behöver egna inbjudningar i god tid om vi skall kunna komma.

Vi måste bli fler politiker som är med och formar framtidens kulturskola

– Ingrid: Flera sa i diskussionen att det skall till ett under om kulturskolan skall förändras. Det är ett "konservatorium"! Andra sa att det kommer att ske en utveckling. Då finns det inga kulturskolor 2030 utan det är helt andra begrepp som används, Utvecklingscentrum eller Upplevelsecentrum.

Calle Nathansson från SKL trodde att kulturskolan står inför avgörande vägval.

– Man måste nog bestämma sig. Man kan inte vara ALLT. Resurserna är inte oändliga och det vet ni också. Man kan inte vara både en skola som reproducerar

det professionella kulturlivet och samtidigt klara av det breda uppdraget. Och samtidigt jobba med estetiska läroprocesser i skolan. Jag tror att kulturskolan 2030 kommer att se väldigt olika ut, i olika delar av landet eftersom alla inte har samma förutsättningar. En liten kommun kanske får nöja sig med att vara en liten musikskola medan man i den större kommunen kan bära även det professionella uppdraget.

Marion Hauge Lindberg från SMOks styrelse kopplade till föreläsningen av Erik Herngren från Karios Future.

– Erik Herngren frågade efter hur många av oss som trodde det behövdes smärre justeringar av kulturskolans inriktning, en rejält förnyad kurs eller om vi helt enkelt stod inför ett paradigmskifte. Hur många händer var inte uppe då att det var ett paradigmskifte på gång? Det säger mig att det finns en medvetenhet kring att det är många frågor som vi kanske inte har svar på nu, men som vi är medvetna om att vi måste arbeta med framöver. Någon sa; det är många som är duktiga på att berätta om vad vi är, men berätta om vad vi vill bli – det måste vi bli duktigare på!

– Angelica: Engagemanget finns hos er, men var finns ni i den allmänna kulturdebatten? Ni behövs i kulturdebatten! Hur ser infrastrukturen för barns rättigheter ut? Prata mer med alla andra ut- anför kulturskolan. Ni kan inte göra allt. Vilken pusselbit är ni?

– Ingrid: Kulturskolans självbild skilde sig om det var en lärare, chef eller politiker som berättade. Nämndtillhörighet. Hur stor roll spelar den? Vi har i Bollnäs lyft upp kulturfrågorna till ett utskott under kommunstyrelsen. Kulturskolan är en infrastruktur och berör hela kommunens politik.

Många vill diskutera samverkan med för- grund- sär- och gymnasieskolan. Är det en fråga som ni anser att staten bör engagera sig i eller finns förutsättningarna på kommunalt plan redan idag?

– Karin: Samverkan mellan skola och

kulturskola kan lösas på kommunal nivå. I Östersund har vi bestämt att kulturskolans verksamhet skall erbjudas till de skolor som vill ha det. När jag sitter här nu och funderar så ser jag hur dumt det beslutet är. Det är barnen vi skall tänka på. Det kan inte vara grundskolan som bestämmer om det passar eller ej. Det måste vi ändra på. Men någonstans måste kanske staten tänka till, jag vet inte riktigt hur det skall se ut.

– Angelica: Jag tror inte heller det blir

bättre om staten går in. Vi måste lösa det på lokal nivå. Staten kan däremot släppa till lite mer medel i statsbidraget.

– Ingrid: Inte heller jag tror att staten skall vara med och peta i det här. Vi kanske bör titta mer istället på annan slags kommunal samverkan, som inom socialtjänsten. Demensvården är ett bra exempel. Små kommuner måste hitta fler samverkansformer.

Frageställningarna som diskuterades i Borlänge var

1. Vilka utmaningar står musik- och kulturskolan inför idag och imorgon?
2. Vilken roll kan musik- och kulturskolan ha i framtidens samhälle?
3. Vad är viktigt när det gäller samverkan mellan musik- och kulturskolan och andra kommunala aktörer?
4. Vilka kompetenser krävs av medarbetare och ledare i musik- och kulturskolan för att klara av framtida utmaningar?
5. Vad är viktigt för att musik- och kulturskolan ska leva upp till de kulturpolitiska målen om allas delaktighet i kulturlivet?
6. Vad är viktigt för att musik- och kulturskolan ska vara en resurs som gör att grund- och gymnasieskolans kan nå sina mål?
7. Vad krävs för att musik- och kulturskolan ska vara ett fundament för morgondagens professionella kulturskapare?
8. Vad är viktigt att tänka på när det gäller SMOks framtida uppgift och roll?

www.bolla.se

Lotta Brilioth Biörnstad från Kulturrådet var en av deltagarna i diskussionerna kring Kulturskola 2030 i Borlänge. Hon ingår i projektets referensgrupp. I Borlänge passade hon även på att göra PR för den hemsida kring barnkultur som Kulturrådet skapat www.bolla.se. Där kan alla hitta intressanta artiklar och läsa och själva lägga upp projektbeskrivningar inom området barnkultur. En plats för alla kulturskolor att använda.

SMoK ambassadör 2012

SMoK:s motivering:

Med mer än 30 år på scenen och med ett skådespelarregister där inget mänskligt beteende är henne främmande. Med humor, allvar och med stor insikt tar hon sig an uppgiften att vittna om andra människors situation. Hon har en stor övertygelse om barnens rätt till att få uttrycka sig estetiskt, och om samhällets skyldighet till att se till att det blir så. Fostrad i teaterns kollektiva konstform där enskildheterna blir betydelsefulla. Guldbaggebelönad 2003 och 2011, Dagens Nyheters kulturpristagare 2011 för att nämna några utmärkelser.

Det är en ära att få utse Ann Petrén till årets SMoK-ambassadör.

Jag var åtta år när jag såg Klas Klättermus på teatern i min stad Västerås, det var festligt, jag hade fina kläder och minns att jag såg ganska dåligt vad som hände på scenen för det satt nån stor vuxen framför mig. Det fanns inga sådana där extradynor för barn på den tiden. Från en raspig ep-skiva hade jag lärt mig alla sångerna och kunde redan berättelsen så det gjorde inte så mycket att jag inget såg, jag tyckte ändå att hela teatern var till för just mig. Det var väldigt annorlunda från den gången då jag var i samma lokal med mamma och genomled "Nils Johans glada köksparad" tillsammans med 500 hemmafruar, för sådana fanns det många på den tiden. Jag kände skillnad. Nils Johan ville sälja köksknivar och vispar men Klas Klättermus bjöd in mig till den stora dramatiken i Hackebackeskogen.

60-talets Västerås erbjöd två balettskolor, två stora amatörteatersällskap, nystartad jazzklubb, fritidsgårdar i alla stadsdelar, allaktivitetshus i Stadsparken, Mariakören, en konstskola, scouterna, ridhus, simsällskap och flertalet idrottsanläggningar. Utöver det fanns en aktiv teaterkonsulent som erbjöd ett s.k. Harlekinkort till alla skolelever på högstadiet och i gymnasiet, ett kort som gjorde att man för nästan inga pengar alls kunde se allt som visades på Västerås teater, dock inte reklamjippon som Nils Johans.

Ingen i min familj hade ägnat sig åt musik, dans eller teater så hade inte denna mångfald av kulturyttringar svärmat kring mig

hade jag aldrig kommit på tanken att söka mig till dansen eller teatern. Någon måste presentera möjligheten annars vet man ju inte att den finns.

Jag har nu arbetat med teater i 30 år, jag sökte mig till gemenskapen, lusten, glädjen och behovet att få uttrycka och berätta något. Gruppen, ensemblen har alltid varit viktig för mig och jag är ingen soloartist utan jag växer och blir kreativ i grupp därför passar teatern mig. Den kollektiva konstformen där enskildheterna är betydelsefulla. Jag känner mig synlig i kollektivet.

Jag önskar att alla barn ska erbjudas en möjlighet att få uttrycka sig kreativt. Att det är varje barns rättighet och varje samhälles skyldighet att se till att det blir så.

Som 2012 års ambassadör för SMoK är det min förhoppning att jag ska få många tillfällen att framföra just detta. Att kulturen är en stor del i vår fostran till tänkande, nyfikna, engagerade och modiga samhällsmedborgare.

Mitt namn är Ann Petrén, jag är 57 år och tillhör Stockholms Stadsteaters fasta ensemble. Jag är utbildad på Teaterhögskolan i Malmö och har spelat, barn o ungdomsteater, jobbat i fri teatergrupp och på regionteater, spelat in långfilm och radioteater, medverkat i tv-produktioner och undervisat i skådespeleri och teater.

Att få vara 2012-års ambassadör för SMoK är en ära!

–Jag älskar min sax

Det säger Sami Ibrahim, 17 år, som redan spelat saxofon i många år. Men han är inte typisk. Sedan 1970-talet har antalet inskrivna blåselever på kulturskolorna halverats.

Jag har själv svårt att förstå varför så få barn väljer blåsinstrument. Mina egna barn spelar trumpet och saxofon – och både de och jag älskar de här instrumenten. Allt från det härliga soundet till instrumentens mångsidighet; att man kan spela allt från klassiskt till jazz och rock. För att ta reda på lite mer om blåsinstrumentens tillbakagång besöker jag Solna

Kulturskola, där Anders Ramsell jobbar som saxofon- och klarinettlärare och också leder ett par olika blåsensemblar.

Jag hör basen och trummorna redan när jag öppnar ytterdörren. Det är ett härligt, groovy beat till Watermelon Man. När jag går nerför trapporna bryter saxofonerna, trumpeterna och trombonerna igenom i refrängen. Det är The Sisters & Brothers Blues Band som repar.

Tolv barn mellan tio och 18 år träffas här en gång i veckan och kör en repertoire av soul, funk, jazz, rock och latin. Det är inte den sortens orkester jag minns ifrån mina dagar i kommunala musikskolan, då vi spelade Yesterday till noter. Unisont.

Det är mycket som är annorlunda i dag. Mina barn har till exempel aldrig spelat Köp varm korv ur Carl-Bertil Agnestigs röda bok, utan tog istället ut Billy Jean tillsammans med sin lärare under sin första pianolektion.

När de började spela saxofon och trumpet fick de kopierade lösblad och körde resten på gehör. Och efter några veckor började de improvisera.

Dagens musikpedagoger verkar ta hänsyn till strömningarna i samhället och håller sig à jour med vad barnen tycker om för musik. De möter barnen där de befinner sig.

Ändå är inte allt guld och gröna skogar. Det svenska kulturarvet där blåsin-

strumenten haft en stark ställning är på nedgång. Fram till slutet av 1900-talet fanns det militär-, bruks-, brunns- och mässingsorkestrar i snart när varje liten stad i landet. Det var där många ungdomar lärde sig spela innan musikskolan fanns, och för dem var förstås ett blåsinstrument ett naturligt val.

Så är det inte idag.

– Vi har nästan tusen musikelever på vår skola, men i år fick jag bara en ny elev i klarinett och en i saxofon, berättar Anders Ramsell. Trenden ser likadan ut i hela landet. Istället väljer dagens barn framför allt gitarr eller piano.

En anledning till detta anser Anders vara att det är just de här instrumenten som ingår i den musikform som barnen lyssnar mest på, nämligen pop och rock.

– Även i media, till exempel när de tittar på program som Idol och Melodifestivalen på TV, är det mest gitarr och piano som gäller, säger Anders.

För tonåringar är det viktigt med idoler och förebilder, och de kan ofta vara avgörande för vilket instrument man väljer.

Sami Ibrahim spelar altsaxofon i Sisters & Brothers Blues Band och gillar The Simpsons. Det var när han tittade på ett Simpsons-avsnitt, då Barts syster Lisa spelade saxofon, som han fick upp ögonen för sitt instrument.

– Jag blev imponerad av hur det lät, så jag testade en sax på Kulturskolan och blev fast.

Anders Niska, musikpedagog på Bagarmossens Kulturskola nämner att alla barn kanske inte nödvändigtvis vill spela gitarr och piano, men de kanske inte känner till något annat.

– Och hur ska ett barn kunna känna att hon vill spela trumpet om hon aldrig har hört hur en trumpet låter, frågar han sig.

Det är därför viktigt att blåsinstrumenten både syns och hörs.

– Jag tycker att det skulle vara väldigt olyckligt om blåsinstrumenten försvann eftersom det skulle ge ett mer enförmigt

musikliv, säger Håkan Sandh, verksamhetschef på Sveriges Musik- och Kulturskoleråd.

Samtidigt nämner han att musikskolorna på 1970-talet dominerades av blåsmusik och han tycker egentligen inte att det finns någon anledning att beklaga att det är mer differentierat i dag.

En fördel med att välja ett blåsinstrument är att man kommer in på Kulturskolan direkt. Om man väljer gitarr eller piano är risken stor att man måste vänta i ett år eller två på grund av att det inte finns tillräckligt många lärare. Just nu väntar till exempel så många som 1 500 elever i Storstockholm på att få börja spela gitarr.

Och så finns det nästan alltid plats för blåsinstrument i olika orkestrar och ensembler, eftersom de olika blåssektionerna alltid består av ett flertal trumpeter, tromboner och så vidare. Men det finns aldrig mer än ett piano!

Håkan Sandh poängterar att det inte måste vara samma sak att bevara den stora blåsorkestern som att bevara blåsinstrumenten.

– Jag skulle vilja se mer av ”ta-vilket-instrument-som-helst-så-spelar-vi-ihop-ensemblen”. Att låta blåsinstrumenten synas i fler sammanhang, i olika konstellationer och tillsammans med flera sorters instrument. I jazzsammanhang likaväl som i rocksättningar.

Sisters & Brothers Blues Band är lite av ett sådant här band. Och om man lyssnar på dem så hör man att man det går att spela riktigt cool musik på blåsinstrument.

– Vi kör en blandning av lite mer populära musikstilar som rock, soul och latin, men också en del jazz, som kan vara nytt för vissa elever, förklarar Anders Ramsell.

Sami Ibrahim tycker om repertoiren.

– Jag älskar när vi spelar Tequila, där saxarna liksom ställer frågor till trumpeterna och trombonerna. Det blir ett sådant härligt samspel.

Musikpedagogerna gör ett jättejobb

för att försöka intressera dagens unga för blåsinstrument. Och det finns många strategier.

Ibland bjuder Kulturskolan in skolklasser till konsert hos sig; ibland åker de ut till skolorna och spelar för barnen där och låter dem prova på olika blåsinstrument. På andra skolor har Kulturskolan skapat klassorkestrar, det vill säga alla elever har obligatorisk blåsorkester under ett eller flera år. Och på Kulturskolan i Solna hade man förra våren en teaterföreställning om saxofonens skapare, Adolphe Sax, med saxofonprovning efteråt.

Men kanske behövs det mer än så?

Anders Ramsell nämner det enorma uppsvinget gitarren fått genom musikspelet Guitar Hero.

– Vi skulle kanske behöva något liknande för blåsinstrumenten, funderar han.

Själv tror jag dock att det räcker med att tillräckligt många barn får lyssna till Sisters & Brothers Blues Band när de spelar Chameleon, Gimme some lovin’ och Sweet soul music för att de ska välja ett blåsinstrument som sitt instrument.

Text och bild: Maria Ekström

Populäraste instrumenten på Kulturskolan 2011

Gitarr 25,1%
Piano 19%
Fiol 10%
Sång 7,7%
Slagverk 7,1%
Och så blåsinstrumenten
Saxofon 3,7%
Trumpet 3,1%
Klarinett 2,4%
Trombon 1,2%
Procentandel barn som spelar resp. instrument

Källa: SMoK

PS. Artikeln är ursprungligen skriven för en annan tidning – därav intervjun med SMoK inne i artikeln./ Red.

Från vänster Bodil Johansson, elevassistent, Pia Andersson, textillärare, Carina Johansson, lärare grundskolan, Carina Fogde, konstnär och lärare på kulturskolan Varberg

Konsten

SOM FÖRENAR

- Att genom konst få pröva att uttrycka tankar, känslor och upplevelser
- Att få känna skapandets glädje
- Att även om vi är olika så kan vi skapa tillsammans och alla är lika mycket värda.

Detta har elever och lärare fått göra på Mariedalsskolan i Varberg i ett Skapande skola-projekt med samarbete och coaching från Carina Fogde, Varbergs kulturskola och Region Halland.

Mariedalsskolan är en mångkulturell skola med elever i åldern F-9. Den ligger intill friluftsområdet Påskberget med närhet till både skog och hav. Skolan har 200 elever och 60 av dessa läser efter grundskolans kursplaner.

Inför läsåret 2010-11 sökte en grupp lärare från grundskolan projektpengar från Skapande Skola för att få utveckla och iordningställa en ateljé i en före detta fritidslokal som då mer fungerade som lagerlokal. Målet förutom ateljéns färdigställande var att alla elever som ville skulle få vara med. Carina Johansson som är klasslärare på grundskolan ville att eleverna skulle få möjlighet att uttrycka sig genom konsten. Hon säger: Genom konsten kan alla uttrycka sig och det är speciellt roligt att jobba med den delen av konsten som inte är föreställande. Att till exempel få göra en häst helt fritt utifrån sina egna tankar och funde-

ringar och sedan prata om den är mycket utvecklande för individen.

Våren 2011 hade de fått beviljat sin ansökan och projektet inleddes med att konstkonsulenten från Region Halland, Anne Lang besökte skolan och gav goda råd och tips. Konstnären och bildläraren Carina Fogde kontaktades och ett samarbete började ta fart. Carinas uppgift var att öka personalens konstkunskap samt att stärka individernas uttrycksmöjligheter och fokus lades på att bli sedd som individ, vilket blev mycket uppskattat. Under slutet av vårterminen hade eleverna fått jobba med konst utifrån deras eget intresse, porträtt och fritt skapande.

Carina Fogde bjöd in alla elever och lärare till sin utställning i Hamnmagasinet i Varberg. De fick komma i mindre grupper. Carina berättade om utställningen och konstverken, men även om tankar

www.noter.eu

*2 elever som jobbar
vid staffli*

kring måleriet och skulpturerna som en kollega, Stefan Sprenker från Berlin, gjort. Eleverna fick komma konsten riktigt nära och ibland även försiktigt känna på verken. Nu hade de även fått bekanta sig med begreppet konstutställning, vernissage och var således redo att ställa ut sina egna verk för sina föräldrar och övriga på skolan.

Projektet blev mycket uppskattat och lyckat. Detta gav lärarna och hela skolan nya idéer och nu ville de söka pengar för att eleverna i både grundskolan och grundsärskolan skulle arbeta tillsammans med konst.

Hösten 2011 söktes således nya pengar från Skapande Skola. Carina Fogde blev projektansvarig och bjöd in sju

verksamma konstnärer och konsthantverkare till projektet. Under två dagar i början av februari i år sammanfördes alla, totalt 200 elever. Arbetet organiserades i form av workshops med mixade grupper av elever. Grupperna bestod av elever i olika åldrar.

Eleverna fick pröva på att arbeta med lera i form av masker med engob-målning på som sedan brändes till färdiga skulpturer för att hängas upp i skolan. En annan grupp jobbade i textil, en tredje i glas och några gjorde en filminspelning där eleverna var både framför och bakom kameran. Och de elever som kom till måleriet, som utgjorde tre olika stationer, fick varje grupp arbeta utifrån en speciell färg. Den ena gruppen jobbade utifrån gula nyanser, den andra utifrån röda och den tredje blå. I målargrupperna berättades om olika konstnärers färgval och konsten att blanda färg. Hur man kan blanda olika röda nyanser eller bara blå och gröna toner. Vad varma och kalla färger är. Detta sammantaget blev bland annat ett konstverk som pryder matsalen i skolan.

Inför Alla hjärtas dag i år hängdes de konstverk som var färdig upp och både elever och lärare kunde gå runt i skolan och njuta av verken. I hemkunskapen hade eleverna gjort hjärtbakelser som alla bjöds på i samband med lunch och

Glasfusing.

vernissage. Filmerna som hade spelats in visades även denna dag.

Idag när jag är här är det början av mars. Nu sitter snart alla konstverken och pryder Mariedalsskolans väggar. En del montering återstår dock. Slöjdläraren Said Fezoua gör ramar till en del av den glasfusing som gjordes. Han berättar för mig om betongramen han fått göra om tre gånger. Nu står den framför mig snart färdig för att sättas upp. Inuti finns otroligt vackra glasfusingverk som eleverna gjort. Konstverken är häpnadsväckande och berör verkligen själen då man besöker skolan. Nu hoppas alla att samarbetet kan fortleva och fler projekt med medel från skapande skola kan stärka samarbetet mellan alla individer.

Text och bild: Sara Forsman

Faktaruta:

Carina Fogde, konstnär, bildlärare och internationell utställare
Carina Fogde har nu i april utställning på Gagliardi Gallery i London, sedan blir det Rom, två utställningar i New York, Wien, Amsterdam och avslutar i Borås i november.

Förra året ställde hon bland annat ut i Hamburg och på Biennalen i Chianciano, Italien tillsammans med 160 konstnärer från 50 länder och fick det prestigefulla priset "Leonardo Award First Prize for Painting".

Hon är utbildad konstnär, bildterapeut, gymnasielärare inom bild och formgivning och undervisar vid Varbergs Kulturskola. Vid sidan av hennes halvtidstjänst bedriver hon ett aktivt konstnärskap. Vissa perioder blir mycket intensiva, men hon upplever dessa mycket positiva då de ger henne än mer kreativitet och inspiration i rollen som lärare. Hon jobbar för att eleverna genom konsten ska få utveckla sig som individer.

Undervisningen bedrivs i grupp och kurserna planerar hon utifrån olika teman, tekniker och materialkunskap med inspiration från konsthistorien och samtidskonsten. En av hennes favoritkonstnärer är Mark Rothko.

Carina säger: Han är så mycket färg – Man måste lära sig "äta färgen".

Här syns Carina Fogde som undervisar då hon ställer ut på Hammagasinets. Tavlorna på bilden är den hon vann med i Italien.

BONUS!
Medföljer vid köp av PM2011 under maj!

SWEDEN MIDI MUSIC

Fiffigt, fint & funktionellt!

Nyheter i PrintMusic 2011:

- VST-kompatibelt - integrera instrumentljud
- Nytt teckensnitt ger handskrivet utseende
- Förbättrad sångtextinmatning
- För läraren: Arbetsblad & Bildkort för undervisning, klassrumsrepertoar
- Plus mycket, mycket mer...

Sweden MIDI Music
webbutik: www.swedenmidimusic.se
tel: 08-80 68 88

Är vi hopplöst efter eller ligger vi i fram

När bör barn börja med musikundervisning? Ja, all forskning visar på att ju tidigare desto bättre. Barnet har, även innan födelsen, stora möjligheter att känna igen röster och därmed självklart även musik. Tidig träning utvecklar de delarna av hjärnan som är aktiva i musicerandet. Det här vet vi alla om – men när erbjuder de flesta musik- och kulturskolor eleverna att få börja? Till tredje klass! Beror detta på totalt nonchalans i förhållande till kunskap eller på ett tankefel att "musik" har blivit samma sak som att tekniskt lära sig behärska ett instrument? Eller är det bara tradition?

Den typen av frågeställningar har länge surrat i min hjärna så när jag under rikskonferensen fick veta att i Bålsta, Håbo musikskola utanför Stockholm, hade man sedan sex år tillbaka en treårig musiklekskurs som förberedelse för instrumentalspel, blev jag nyfiken. Jag tog kontakt och var välkommen dit för ett reportage i KulturSmockan.

Två dagar innan besöket skulle äga rum satt jag och läste i dåvarande Sv. Kommunförbundet skrifter från 1976

kant?

och 1984 om kommunal musikskola. Där står det att det rekommenderade sättet att börja i musikskolan är att ha en treårig grundkurs för 6, 7 och 8-åringar! Vart tog den vägen? På hur många ställen har den funnits? Jag trodde jag hade hyfsad koll på sådant, men jag har mest hört talas om kompanjonlärarskap något år i skolan och obligatoriska förberedande ettåriga kurser med blockflöjt.

När jag kommer till Bålsta får jag, utöver rektor Lars Bäcklund, träffa nästa alla

lärarna som är involverade i musikleken; Helena Jacobsén, Stina Berggren, Anders Nilsson, Anna Karin Norrby, Marcus Alm, Christian Rask och Linda Carlberg.

Har ni hört talas om denna typ av grundkurs som Kommunförbundet beskriver?

– Nej, jag har gått på någon slags musiklek, med sockiplast på fötterna, men det var inte musikskolan som anordnade den, svarar Christian.

Blockflöjten har flera mött, men treårig grundkurs, nej, någon sådan känner ingen igen.

Varför startade ni då er musiklek?

– Lars: Ja, efter det du berättar om Kommunförbundet är den första frågan om vi är hopplöst efter eller ligger i framkant? Deras rekommendation var ny för mig också. Så därifrån kommer inte vår inspiration.

Vi startade i alla fall för ungefär sex år sedan när det kom ett sparkrav. Vi hade då en diskussion med vår nämnd. En politiker tyckte att vi inte fick in så många nya elever utan att de istället hamnade i en kö. Och det var ju sant. Vi fick då krav på oss att minska köerna till musikskolan och samtidigt börja undervisa yngre barn. Detta resulterade i en önskan från vår sida att skapa en kurs som skulle ge en grund så alla elever hade någon erfarenhet av musik innan de började med ett instrument. Vi ville hitta en röd tråd. Vi utvecklade grundkursen ett år i taget och nu har vi ett upplägg med musiklek i tre steg som sedan leder vidare direkt in i musikskolans instrumentalundervisning. Utan att eleverna får vänta i en kö. Vi har nu kommit "runt" alla försökssteg och har undervisning fullt ut i alla stegen. Dessutom har de elever som gått ut steg 3 börjat i ordinarie ämnesundervisning.

– Innan vi startade sneglade vi bland annat på Östra Helsingfors musikinstitut. Vi var där på besök ett par gånger. Deras modell går inte att direkt applicera på vår verksamhet. Det är en specialskola så de kan ha musiklektion fyra dagar i veckan. Vi tycker att vi nu har byggt en egen variant.

På Häbo musikskolas hemsida kan man läsa om grundkursen

"...lärl du dig med hjälp av rytmikmetoden musikens mest grundläggande delar. Det innebär att du med sång och rörelse utvecklar ditt gehör, lärl dig olika notvärden, fraseriing och att hålla en puls. Vi använder oss också mycket av rytminstrumentspel. Musikleken innebär att du redan som sexåring kan börja i musikskolan. Undervisningen sker i tre nivåer som du kan läsa om här nedanför:

Nivå 1: Första året arbetar vi mycket med sång, rörelse och rytminstrumentspel. Vi utvecklar gehöret och du lärl dig grundläggande begrepp som stark och svagt, långsamt och snabbt, mm. Därutöver lärl du dig olika notvärden och att gå i puls.

Nivå 2: Vi fortsätter att befästa och utveckla de kunskaper du fått med dig från nivå 1 men på en högre nivå. Du lärl dig nya taktarter och att sjunga kanon. I nivå två arbetar vi dessutom med att få en bredare instrumentkännedom inför nivå tre.

Nivå 3: Nu får du chans att prova på ett bredare urval av instrument.

Du kommer också att få träffa lärare från musikskolan som undervisar på de olika instrumenten."

– Lars: Vi har nu ungefär 230 elever inom de tre stegen. Det innebär att vi når ungefär 40% av en årskurs.

Ni presenterar instrument främst under tredje året. Presenterar ni alla instrument?

– Vi presenterar våra egna instrument, berättar Anders Nilsson. Vi är två lärare i varje grupp, så vi täcker tillsammans in alla blås- och stråkinstrument. Gitarr och piano presenteras inte. De finns med som val i alla fall för alla elever.

– Genom att vi satsar på stråk- och blåsinstrumenten lägger vi en bra grund för vår orkesterverksamhet, tillägger Anna-Carin.

Har ni kvar vanlig öppen hus-verksamhet etc i rekryteringssyfte?

– Lars: Vi har märkt att intresset för den formen har minskat. Det beror naturligtvis på att ca 40% av åk 2- eleverna redan går på musikleken. Vi har också diskuterat hur vi kan få en bra kontakt med förskolan. Vi satte för några år sedan igång en musikalverksamhet för 5-åringar. Dels som fortbildning för personalen på förskolan och dels för att öka intresset för vår verksamhet hos 5-åringarna. De kan ju efter den börja direkt i musikleken. Vi spelar också upp musiken för alla 4-åringarna så från den åldern vet många barn vad musikskolan är.

Vad ger musikleken ur ett elevperspektiv?

– Det är viktigt att börja tidigt med sång och rytmik. Öppna sinnena och arbeta med kroppslig koordination. Man dansar tidigt.

Underförstått att ni tycker det är sent att börja i åk3?

– Ja. Ett bra exempel är vår kollega Perra Wallberg som berättade att hans gitarr-elever gärna sjunger, och att de hittar snabbt in i allt nytt som presenteras – att det har blivit en väldigt stor skillnad på deras förkunskaper.

– Anders: Ja, och sedan när de kommer första gången så sätter de sig tysta i en ring på golvet! De tror det skall vara så på gitarrlektionerna. De har tre års träning. Man skulle också kunna säga att det blir mycket mer musik för dessa elever i åk 3. De har en grund att stå på – det blir inte så fokuserat på teknik när de skall börja med ett instrument.

– Christian: När man som instrumentallärare skall slängas in i detta så är det

ju som att kastas ut i det okända. De tycker kanske att det inom musikleken går för långsamt framåt, men då måste vi alla fundera över vad som egentligen är målet med verksamheten. Det är att lära sig musik – och att bekanta sig med olika instrument – inte att lära sig ett instrument. Det kommer senare. Lite protest var det innan vi hittade vår modell – att gå från att vara en ”ren” instrumental-

lärare till att bli även rytmikpedagog är inte helt lätt. Det kan ta emot. Jag hade gått kurs i brassrytmik och det fungerade bra. Nu skulle jag dessutom släppa instrumentet helt och klappa på knäna istället. Helena här har lärt mig mycket så att jag nu är mer bekväm med att bara ha rytmiken som redskap vissa stunder. Nu känner vi alla att vi har blivit bredare som musiklärare, vi har blivit tvingade

att fundera på hur vi anpassar vår instrumental- didaktik i förhållande till upplägget av musikleken.

– Anders: En annan positiv effekt är att alla elever i skolorna vet vem man är. Vi är inga främmande figurer när de skall börja välja instrument. Vi känner också att vi har en upparbetad metod – vi har en annat approach mot nybörjarna.

” Nu känner vi alla att vi har blivit bredare som musiklärare

Vad ger det ur ett lärarperspektiv?

– En positiv effekt är att det finns en gemensam planering, säger Lars. Det blir ett bättre helhetstänk, alla har en gemensam bild. Musikleken håller bara på 10 ggr per termin så vi har använt den extra tiden till extra mycket planering. Alla musiklekskurser arbetar med i stort sett samma material, bland annat för att vi skall kunna avsluta gemensamt och att

de då kan samma sånger.

– Sara (sånglärare som inte deltar i musikleken): Jag är odelat positiv till musikleken. Jag får eleverna när de är 9 år. Då är de öppna för allt. De kan lite solfege, har bra gehör, bra puls- och tonartskänsla. Jag jobbar med mindre grupper, ungefär tre elever åt gången. Ingen kör. Jag kan ändå snabbt börja öva på tvåstämmiga sånger.

Vore det bättre att lägga grundkursen inom grundskolan?

– Lars: Det har förts diskussioner men det finns ingen gemensam uppfattning om det. Kanske skulle det vara bra att i vart fall ha första steget inom förskoleklasserna? Fördelen skulle naturligtvis vara att vi skulle nå alla. Självklart är det så att det nu är de mer medvetna föräldrarna som väljer att deras barn skall delta. Vi når 40% idag och det är ju ändå väldigt många.

Det är inte skolans måluppfyllelse i ämnet musik som har varit ert motiv?

– Lars: Nej, det är en sideeffekt, men inte vår utgångspunkt.

Vad ger verksamheten ur ett mer kulturpolitiskt perspektiv?

– Framförallt en bättre spridning på instrumenten.

Är modellen fulländad, eller är det något ni vill förbättra?

– Anna-Carin: Eleverna i trean säger ofta att de saknar musiklek. Kanske är det så att de tappar det sociala, att vara i en grupp i trean. Vi börjar inte med ensembler förrän i fyran att då blir trean ett år utan gruppaktivitet. Vi funderar på att börja i vart fall på våren i trean med orkesterverksamheten så att de får mer av gruppverksamhet även det året.

Jag tror i alla fall att Håbo musikskola är i framkant!

Text och bild: Håkan Sandh

AMATÖR, MUSIKSTUDENT ELLER YRKESMUSIKER?

Hos oss hittar du ett brett sortiment av stråkinstrumentet för just dig. Vi har instrument i alla prisklasser. Även tillbehör så som stråkar, strängar, stöd, hartsch, etuier etc.

Vi skickar alltid över hela landet med buss eller post för snabb och säker leverans.

Ta en titt på hemsidan och hör av dig så ska vi hjälpa dig med det du behöver.

Vi finns inte längre bort än ett telefonsamtal eller mail.

Välkommen!

Mattias Sandlund

Din fiol.

GERINGSGATAN 2 · NORRFJÄRDEN
TEL: 0911-20 94 71 · 070-300 00 10
INFO@DINFIOL.SE · WWW.DINFIOL.SE

...att spegla befolkning sammansättning i stads

I projektet KRUt – ett samverkansprojekt mellan musik- och kulturskolor i Danmark, Norge och Sverige – är lokala utvecklingsprojekt kring något av de teman projektet omfattar; kulturell mångfald, reell integration och unga talanger, en arbetsuppgift som alla deltagande skolor fått. Flera kulturskolor har valt att ta med två, och ibland tre teman i samma projekt. Intresset och engagemanget är stort och nu pågår 37 lokala utvecklingsprojekt i Väst-Sverige, på Jylland och i södra Norge.

I Askim-Frölunda-Högsbo, en av flera kulturskolor i de olika stadsdelarna i Göteborg, har man valt att arbeta med både kulturell mångfald och reell integration i sitt projekt som de kallar Öppen eftermiddag.

Elever från fritidsverksamheten i ålderna förskoleklass till årskurs 3 har fått möjlighet att delta tillsammans med elever från Bräcke Östergårdsskolan som ligger på Frölundaskolans område. En stor del av eleverna på Frölundaskolan är elever med annan kulturell bakgrund än svensk. Eleverna från Bräcke Östergård är elever med olika typer av funktionsnedsättningar så som rullstolsburna, använder bliss m.m.

Projektets vision är "att i framtiden ha en kulturskola där den frivilliga delen speglar befolkningens sammansättning i stadsdelen." Mätbart mål är att antalet elever från Frölundaskolan, som deltar i den frivilliga kulturskolan minst en termin, skall öka.

Christina Olsson, dramapedagog på Kulturskolan, berättar att de är sex pedagoger som arbetar med projektet nu. Övriga lärare är musik- eller, i ett fall, keramiklärare.

Lärarna som skulle genomföra verksamheten funderade på vilken inriktning de skulle välja. Idén dök då upp att de skulle arbeta med film. Christina hade för några år sedan gått en kurs hos Agnes

Larsson och Monica Sällström. Där användes deras bok "Kameran går- Grundläggande övningar i praktisk filmkunskap" (Serholt 2009) som inspirationskälla.

En öppen verksamhet har erbjudits för barnen inom skolans och fritidshemmets ram. Åldern på barnen är främst från åk F-3. Gruppen med elever med rörelsehinder och intellektuella funktionsnedsättningar är lite äldre. Från början var verksamheten öppen för alla.

– Det kom så många barn, 60- 70 elever på fem pedagoger, så det blev lite kaotiskt, berättar Christina. Nu kommer istället 40 barn som fritidspedagogerna på fritidshemmet väljer ut.

– Vi har haft stor nytta av Agnes och

ens delen

Monicas bok, fortsätter Christina. Vi har följt deras råd hur man praktiskt organiserar filmarbetet. Kameran sköts av en elev (fotograf). Momenten är endast att sätta på och stänga av kameran. Den person som står bakom fotografen är regissör som har som uppgift att ha koll på manuset som ofta består av 4 klipp, s.k. bildstorlekar. Alla andra är skådespelare. Regissören har som uppgift att se till att alla är redo, att fotografen sätter på och stänger av kameran vid rätt tidpunkt samt att skådespelarna gör som de ska.

– Utöver filmverksamheten har vi även haft musikskapande. Då har barnen blivit indelade i 4 instrumentgrupper som har lottats fram med hjälp av bilder på fiol, piano, sång och soundbeam. Då har eleverna haft samma instrument i sex veckors tid.

– Varje öppen eftermiddag börjar med en gemensam samling då vi säger hej till varandra och sjunger lite sånger, därefter blir de indelade i mindre grupper. Vi har

också gjort cirkussång, då alla var i samma lokal och sjöng och gjorde rörelser till cirkussånger. Framöver skall vi arbeta med bild. Då skall barnen få inspireras av musiken. Vi förbereder med spännpapper på väggarna. Barnen rör sig till musiken med en krita i handen som de håller mot pappret, de rör sig fram och tillbaka så att det skapas olika mönster på pappret. Lektionen därefter ska vi klippa isär papprena och eleverna får jobba individuellt med sitt skapande. Till slut sätter vi ihop varje del till ett stort collage.

Hur tycker du arbetet har fungerat? För barnen och för er som lärare?

– Det som har framkommit i utvärderingen med fritidspedagogerna är att de tycker att den öppna verksamheten är en väldigt positiv upplevelse för barnen.

Det har skapats möten mellan barnen på sätt som inte gjorts tidigare

Jag tycker att det går bra för oss lärare, men givetvis är vi i utvecklingsfasen av verksamheten. Vi önskar att fritidspedagogerna blir mer delaktiga då det gäller planeringen. Vi önskar även att föräldrarna till barnen på skolan blir mer insatta i projektet.

Tror du att ni når era mål med projektet? Är det här ett bra sätt för er att arbeta med att nå de barn som naturligen inte söker sig till er verksamhet?

– Ja, jag tycker att vi når målet på ett sätt eftersom vi når barnen med vår verksamhet på Frölundaskolan, men däremot är det inte säkert att de kommer att söka till vår frivilliga, ordinarie verksamhet även om vi ska ge dem lite hjälp på traven att söka. Men i slutändan är det ändå elevernas föräldrar som bestämmer. Jag tror absolut att detta är ett bra sätt att nå barnen att söka vår verksamhet. Anmälningsproceduren via nätet och/eller broschyr kan ofta vara ett svårt moment att använda sig av. Om barnen då får chansen att komma och prova så kan de uttrycka sitt intresse till föräldrarna.

Ger arbetssättet något till dig som lärare?

– Ja det är verkligen ett roligt och stimulerande arbetssätt. Jag lär mig massor av mina kollegor och det är så roligt att få jobba med så många kollegor med olika typer av kompetenser på samma gång. Vi berikar varandra med våra kunskaper.

Text: Håkan Sandh

Skräck i Jämtland

Man behöver inte lära sig allt utantill och det hela finns kvar efteråt. Annars är det inte så stor skillnad mellan att göra film och spela teater, tycker de dramaelever på kulturskolan i Östersund som ägnar vårterminen åt att göra skräckfilm.

Det är fredag den trettonde och läraren avslutar dagen med att berätta en spökhistoria för klassen. Efteråt, i korridoren, föreslår Emmie att tjejgänget ska komma hem till henne och se skräckfilm på kvällen och sedan övernatta. Sagt och gjort. Tjejerna hyr en rulle på stan och laddar upp med chips och läsk. Väl hemma upptäcker Emmie att någon skrivit ett underligt ord i hennes blogg; drom. En stund senare får hon syn på sin dator i spegeln och ser vad det underliga ordet blir baklänges, om än med bakvända bokstäver. Medan hon och hennes kompisar sedan tittar på filmen händer flera skrämmande saker och tjejerna blir allt mer skräddade.

Men hur det hela slutar vet ingen än. Hela manuset till filmen Drom är nämligen inte klart den måndagseftermiddag då Kultursmockan är på besök. I dag är filmgruppen, som består av elever från dels en dramagrupp med 12-13-åringar, dels elever i kreativt skrivande och deras gemensamma lärare Maria Flink, på besök hos Filmpool Jämtland, som "bor" högst upp i de gamla Folkets Hus-lokalerna i utkanten av Östersund, som också hy-

ser stans kulturskola. Det är Filmpool Jämtland som lånar ut utrustning till filminspelningen.

Flickorna tittar intresserat på då filmpoolens Stefan Ek visar dem ett "pälsdjur", det vill säga en stor mikrofon med grått, hårigt puffsdydd, olika sorters filmkameror, hur redigering går till och hur man kan skapa filmmusik med programmet Garageband. De får också veta vilka möjligheter det finns att få hjälp och stöd från filmpoolen för den som vill göra egen film, samt att de som har lust gärna får komma med hit och vara med vid klippningen av den egna filmen.

– Det är ju egentligen där man gör själva filmen, säger Stefan Ek. Men om man ska vara med där måste man vara intresserad, annars är man bara i vägen.

Annars blir det nittonåriga Ida Arvidsson som sköter redigeringen av den knappt halvtimmeslånga filmen. Det är också hon som står bakom kameran då den spelas in. Ida går i en annan av Maria Flinks dramagrupper, men sedan hon gick gymnasiets medieprogram och där efter praktiserade vid inspelningen av en film vid just Filmpool Jämtland kan hon också en hel del om film.

– Det är jätteroligt att jobba med yngre som har en massa idéer, säger hon.

Några inspelningstillfällen har hittills klarats av; skolscenerna, där en kille ur en äldre dramagrupp spelade läraren, och såväl andra skolungdomar som dramaläraren Maria Flink fick statera, och en scen på stan, då tjejerna hyr filmen. Dessutom har de spelat in filmen i filmen, det vill säga den som tjejgänget ska sitta och se på. I den figurerar ett monster.

– I en av mina andra dramagrupper finns en fjortonårig kille som är så otroligt duktig på att sminka sig om han kunde tänka sig att vara monster, säger Maria Flink och berättar om hur han

fick alla övriga skådespelare att skrika av skräck när de såg honom.

– Jamen vi visste ju inte att han satt där, försvarar sig flickorna, samtidigt som de medger att tjejer i deras ålder lätt jagar upp varandra, vilket är något de använder sig av i sin film.

Men en skräckfilm måste ju bli skrämmande också för tittarna. Därför kommer det att ske en del oväntade, oförklarliga saker i filmen.

Idén att göra film fick de i slutet av förra terminen, och eftersom de hade pratat mycket om detta med rädslor kändes det naturligt att satsa på en skräckfilm. Dramagruppen har gemensamt spånat fram själva storyn. Men eftersom Maria Flink också har en grupp i kreativt skrivande på kulturskolan, gav hon dem i uppgift att skriva manus utifrån den berättelse som dramagruppen hittat på.

– Det var enkelt, säger Hanna Olsson, det är ju mest dialog.

Drama eleverna tycker inte det är någon större skillnad mellan att agera framför kameran jämfört med på scen.

– Fast ibland måste man ju göra samma sak flera gånger, för att det ska filmas från olika håll, säger Wilma Olofsson Ulrich som tycker en trevlig fördel med film är att man kan spara den.

– Det är inte samma sak som att spela in en teaterpjäs.

Hon och de andra har redan fått mer smak på att göra film och jublar då Maria Flink säger att de kanske kan göra fler filmer så småningom.

Nu återstår att spela in själva filmkvällen, något som ska ske hemma hos en av dem; Elin Athle en fredagskväll.

– Ni får sova över sedan om ni vill, säger Elin, som bor i ett hus på en ö.

Frågan är om någon törs...

**Text: Ingela Hofsten
Bild: Ida Arvidsson**

Glada och idérika dramaelever i soffan.

ESTO-garanti för kvalité i grundskolan

ESTO-garantin är ett begrepp för kommuner och dess samverkande parter som beskriver en kvalité för det estetiska kunskapsområdet i grundskolans nya läroplan Lgr 11.

Kommunen kan skapa en ESTO-garanti med sina egna resurser. Syftet är att stärka skolans kulturuppdrag och garantera behöriga och kompetenta lärare för det estetiska kunskapsområdet i grundskolan. Det nationella uppdraget för grundskolan, Lgr 11, rymmer idag dels estetiska ämnen med kursplaner: musik, slöjd, bild, idrott. Övriga ämnens kursplaner rymmer också estetiska perspektiv. Dessutom fastslås i kapitel 1 och 2 att estetiska uttryck som drama, rytmik, dans, film ska förekomma i skolans vardagsverksamhet. Likaså har gymnasiet i många kommuner ett estetiskt program med olika inriktningar som behöver be-

höriga och kompetenta lärare. Kulturskolan behöver få legitimitet såväl lokalt som nationellt. Genom att bygga en ESTO-garanti i kommunen stärks banden mellan kulturskolan och grundskolan/gymnasiet. Kultur/musikskolan utvecklar så sitt uppdrag, eller rättare sagt, förtydligar sitt uppdrag. Många kultur-/musikskolor samverkar redan idag med skolväsendet. Hur man löser bedömning och betygssättning behöver belysas. Idag pågår mycket "samundervisning" mellan kulturskola och grundskola men där elevens rätt att få bedömning av sina estetiska kompetenser sätts på undantag. Det vill vi väl inte medverka till?

* * *

Kulturskole-perspektiv på ESTO-garantin

Av Andrine Bendixen- Mangs

"Kulturskolans musiklektörer som är utbildade under 2000-talet besitter i stort sett samma kompetens som grundskolans musiklektörer. De har gått samma utbildning med läroplanen i fokus men kan sedan skilja sig åt lite beroende på olika inriktningar. Sedan slutet på 1990-talet började vi rekrytera klassmusiklektörer till Kulturskolan med ett uppdrag att jobba i kombinationstjänst med grundskola - musik/kulturskola med lite olika tyngdpunkter beroende på innehåll och kompetens. Vi började alltså sälja musikundervisning till grundskolan.

Bakgrunden är att det var svårt för grundskolan att själv rekrytera "hela" tjänster och de musiklektörer på grundskolan som hade 50 % - 100% kände sig ofta ensamma och utlämnade att dels ta hand om så många barn i helklasser, verka i dåligt utrustade musiksal, inte ha något bollplan och dessutom ansvara för att alla skolans höjdpunkter med avslutningar, luciafirande etc skulle klaffa utan hjälp från någon annan. Det var inte ovanligt att musiklektörerna slutade, blev utarbetade, eller slutade verka som lärare i ämnet musik och istället gick över till mer teoretisk katederundervisning.

Alla dessa musiklektörer är anställda av mig. De har gemensamma arbetslagsträffar där de kan jobba med omdömen, betyg, implementering av kursplanerna etc. De har stöd i varandra, de kan hjälpa varandra med lektionstips och idéer och de kan bygga en plan för hur vi arbetar med musik i grundskolan i Mölndal!

De flesta av dessa lärare har något eller ett par ämnen i kulturskolan också. Det är vanligt att dessa lärare även har hand om

rytmikundervisningen i årskurs 2 som vi "bjuder" grundskolan på, mellanstadie-kören likaså.

Dessa lärare gör även projekt tillsammans två eller fler skolor. De kan även ha någon frivillig kör, t ex Barnkören eller Ungdeskören i den frivilliga Kulturskolan, de kan vara pianolärare eller ha hand om något rockband eller några gitarrelever etc. Detta gör det heller inte så känsligt när underlagen på skolorna går lite upp och ner beroende på årskullarna. Blir det mindre klassundervisning kan det bli mer på Kulturskolan och tvärtom.

Bättre arbetsmiljö

Klasslärarna har koll på vad eleverna behöver för att uppnå målen i grundskolan. Vi har i vår kommun kunnat driva t ex halvklassfrågan och bättre utrustade musiksal gemensamt vilket har lett till en större trovärdighet och en trygghet för mina lärare att deras chef har förståelse för deras uppdrag och kan driva dessa frågor gentemot rektorerna på skolorna, och öka deras förståelse för vikten av det blir en bra lärmiljö i detta ämne.

Kompetensutveckling

Vi kan också gemensamt satsa på kompetensutveckling på ett helt annat plan i och med detta övergripande uppdrag.

Mölndals bygge

Vi började med två skolor, idag säljer vi till mer än 50% av Mölndals skolor, och fler är på väg in. Förskolan har nu också fått nys om oss genom kortare kurser som vi varit ute hos verksamheterna med. Vi driver dansmatte och rytmikprojekt och efterfrågan bara ökar.

I Krut-projektet som vi är med i har vi ett lokalt utvecklingsprojekt (LUP). Där har vi startat kulturteam på två skolor och kommer

ESTO-KURSER

Landets lärarutbildningar/musikhögskolor kan skapa kompletterande utbildningar för lärare som önskar behörighet inom ESTO-garantin, ESTO-kurser. Här handlar det om att kommuner beställer dessa ESTO-kurser, och att lärosäten kan validera den grundutbildning som de sökande har. ESTO-kurser kan med fördel drivas på distans, där lärare kan undervisa och samtidigt få input och examinationsuppgifter under pågående läsår. Redan idag kanske dessa ESTO-kurser egentligen redan finns? Det behövs kanske bara rätt adressering och kontakter mellan universitet/högskolor och kommunala företrädare.

Kultur-/musikskolans övriga uppdrag, att skapa möjligheter för barn och unga att på fritiden förkovra sig inom det estetiska området kan löpa parallellt och komplettera åtagandet inom ESTO-garantin.

Här följer ett kommunalt exempel, Mölndals kommun. Dess kulturskolechef Andrine Bendixen-Mangs beskriver här deras nuläge.

Text: Ulla Wiklund

till hösten att starta på en tredje skola som det här året har börjat köpa tjänster av oss. Där blir vi en resurs som kan arbeta tillsammans med grundskolans lärare på sikt med tema eller liknande.

Det blir en sådan kraft när ett helt arbetslag dimper ner på en skola och kommer in i deras vardag!

Kulturskolans lärare är en enorm tillgång för grundskolan men tvärtom också. Utan grundskolan har Kulturskolan ingen rekryteringsbas och genom mina klassmusiklektörer når vi ju grundskolan på ett helt annat sätt än om vi ska stå och knacka på och fråga om vi får komma in.

Våra rytmikpedagoger har ju en fantastisk kompetens hur man arbetar med estetiska läroprocesser. T ex i det här nya kulturteamet så har vi just nu ett språkrytmikprojekt tillsammans med modersmålslärarna för att hjälpa barnen med språket genom rörelse, rim, ramsor på svenska men också på barnens egna modersmål. Det är SÅÅÅ lyckat och både barn, våra pedagoger och de övriga lärarna är helt förundrade på processen och vad dessa barn utvecklas!"

Fina stråkinstrument i alla prislägen

- Butik
- Reparationer
- Webbshop

www.fioler.se

Erikslustvägen 62, 216 18 Limhamn (Malmö)
Tel: 040-15 98 03, E-mail: info@fioler.se

Medlem av: E.I.L.A., V.D.G. och S.V.B.M.

Ny ordförande och fyra nya ledamöter!

Vid SMoKs årsmöte i samband med rikskonferensen valde SMoK för första gången sedan föreningen bildades 1997 en ny ordförande. Årsmötet valde enhälligt att utse Inger Carlonberg från Solna kulturskola till ny ordförande. Ytterligare fyra nya ledamöter valdes in i styrelsen. Här kommer allas egna presentationer.

Inger Carlonberg

Arbetar som rektor på Solna kulturskola. Utbildad vid Malmö musikhögskola I/E-tvärflöjt, har studerat multimedia på Örebro Universitet, ledarskapsutbildningar: CLS, chefsutbildningar i Örebro och Solna, bl. a. interkulturell kommunikation och mål- och resultatstyrning vid Mälardalens högskola. Har tidigare arbetat som lärare och bitr rektor i Eslöv, Örebro, och Hallsberg samt som riksmusikkonsulent för Örebromissionen.

Bor i Örebro där även familjen finns. Gift, två barn och två barnbarn. Ledig tid fördelas rättvist mellan att speja på framtiden, bekanta sig med all sköns kulturella fenomen, musicera och skapa själv och med andra, sporta och njuta av familjelivet!

Ser fram emot en viktig uppgift att som ordförande tillsammans med styrelsen och tjänstemän förvalta alla medlemmarnas uppdrag att få fram musik- och kulturskolornas viktiga frågor på rätt arenor och få gehör för framtidsfrågor och strategiska satsningar.

Annica Andersson

Jag har jobbat på Örebro Kulturskolan i åtta år. Tidigare arbetade jag inom vård och omsorg samt med personalutvecklingsfrågor. Utifrån ett allmänt kulturintresse och en övertygelse om vikten av att ge barn möjlighet till eget skapande tycker jag att arbetet på Kulturskolan är oerhört stimulerande och utvecklande. Jag brinner extra för att ge alla barn utifrån sina förutsättningar möjlighet att delta i vår verksamhet.

För mig är Kulturskolans framtidsfrågor som projektet Kulturskola 2030 och frågan hur vi i framtiden kan bemanna verksamheten med rätt utbildad personal viktiga styrelsefrågor.

Nina Mårtensson

Att uttrycka sig kreativt; med penseln i handen, i en dans eller med toner från en saxofon är oavsett genre ett av de intressantaste sätten att utvecklas och kommunicera på. När man ser en individs kreativitet flöda, är det som att få följa ett dynamiskt samtal där ord och meningar plötsligt blir överflödiga. Musiken, färgen, materialen öppnar dörrar till landskap som saknar karta, en värld där självkänslan kan växa kravlöst. Det är anledningen till att jag i januari 2012 började arbeta på kulturskolan i Kungsbacka.

Det brukar vara en klyscha att säga att man se saker med nya ögon, i mitt fall är det precis det jag kan erbjuda. Att vända och vrida på det vedertagna och ställa frågan varför, är något jag gärna gör - för att lära, för att förstå och kanske förändra.

Med en bakgrund inom juveldesign och en magisterexamen från HDK, Högskolan för Design och Konsthantverk, kommer jag med erfarenheter från ett annat håll. Erfarenheter som förhoppningsvis ska kunna bidra till fler fasetter inom SMoK.

Jalle Lorensen

Jag heter Jalle Lorensen och verkar som chef för Malmö Kulturskola sedan hösten 2010. Min egentliga utbildning är ämneslärare i svenska och religion, men jag tog en 25-årig omväg via rockmusik och massmedia, innan jag återvände till skolans värld. Efter några år som skollärdare i vanlig gymnasieskola, har jag nu fått möjlighet att arbeta med det som ligger närmast om hjärtat, nämligen kultur.

Mitt viktigaste uppdrag är att göra Malmö Kulturskola till en självklar del av livet för barn och unga i alla delar av staden.

Martin Lindor

Jag arbetar på musikskolan i Skövde som rektor sedan ett par år. Innan dess har verkat som rektor inom grundskolan och arbetat som brasspedagog bl. a i Degerfors.

En viktig fråga framåt är att se hur lärarförsörjningen till våra skolor skall se ut framöver när musiklektörutbildningen har gjorts om. Likaså är behörighetsfrågan när det gäller ämneslärare på de estetiska programmen är en viktig fråga för framtiden.

Om vi fick bestämma...

Det är rubriken på det projekt som SMoK nu fått beviljat medel för av Arvsfonden. Det första av tre år startar till hösten. Projektet är ett samarbetsprojekt med LSU – en förening som samlar landets ungdomsorganisationer. Syftet med det samarbetet är att ta fram och beskriva metodik hur man kan arbeta med delaktighet inom en kulturskola. Kommer att presenteras som en bok.

I ansökan till Arvsfonden sammanfattades projektet på detta sätt:

Musik- och kulturskolorna är bra på mycket, men många har svårt att ta tillvara den kraft som finns hos barnen och ungdomarna. Vi vill förnya musik- och kulturskolornas verksamhet genom att ge barn och ungdomar en ökad delaktighet. För barnens skull – men i lika hög grad för att förbättra verksamheten.

Vi, SMoK och LSU önskar tillsammans arbeta med tre områden kopplade till varandra – öka kunskapen om FNs konvention för barnets rättigheter – och utifrån dess mål, öka barns och ungdomars inflytande på verksamheten samt slutligen dokumentation av metoder för ökad delaktighet inom kulturskolor och andra organisationer/föreningar för barn och ungdom.

Vi kommer även att samverka med Demokratiakademien, Rädda Barnen, Unga Berättar/ Stockholms kulturskola och föreningen PASCAL- inTRYCK påTRYCK utTRYCK avTRYCK som arbetar för att även barn med funktionsnedsättningar skall kunna delta aktivt i kulturverksamhet. De besitter var för sig hög kompetens och erfarenhet kring hur man kan driva projekt för ungdomars delaktighet.

Vi ser ett treårigt arbete framför oss. År 1 utbildning i barnkonventionen och utform-

ning av lokala utvecklingsarbeten samt sammanställning och utveckling av befintliga metoder för att stärka barns och ungas inflytande och delaktighet, år 2 lokala projekt kompletterat med regionala träffar och år 3 sammanställning av slutsatser och verktyg för fortsatt utvecklingsarbete inom landets kulturskolor.

Ett särskilt fokus skall ligga på elever med funktionsnedsättningar.

Vi kommer att genomföra delar av det första projektåret i fem seminariedagar som vi samordnar med andra aktiviteter inom paraplyet Kulturskola 2030. Dessutom skall vi genomföra utbildningar i FNs barnkonvention och ta fram ungdomars egna berättelser genom att ungdomar filmar och beskriver sin egen verklighet. Unga berättar/ en del av Stockholms kulturskola kommer att hålla i det arbetet.

Fryshuset i Stockholm har beviljats medel till ett annat projekt som vi också kommer att samverka med. Det har som syfte att ge möjlighet för barn som lever i utsatta miljöer att få pröva på olika kulturaktiviteter. Vi skall samverka med Fryshuset hur vi sedan, när ett engagemang finns, kan ta emot dessa barns och ungdomars intressen inom kulturskolor-

nas ram. Den delen av vårt projekt berör i första hand Stockholm, Malmö och Göteborg.

År två av "om vi fick bestämma..." kommer att domineras av lokala utvecklingsarbeten. Dessa har som syfte att lyfta fram olika konkreta exempel på hur kulturskolornas verksamhet förändras när ungdomar får chansen att styra den i högre utsträckning.

Vi kommer från SMoKs sida gå ut med en inbjudan att delta i projektet. De skolor som redan nu vill ha mer information för att eventuellt delta kan anmäla det till hakan.sandh@smok.se.

Text: Håkan Sandh

Även SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, satsar genom sitt samarbete med SMoK, Sveriges Musik- och Kulturskoleråd. De har ett gemensamt projekt som heter Kulturskola 2030. Om ni inte haft möjlighet att läsa deras tidning så gör det! Där finns väldigt mycket tankar och positiva saker om hur man vill utveckla kulturskolan framåt. Det är mycket som är bra!

Citat från Anne Marie Brodén (M) under riksdagens debatt om kultur till barn och unga den 21 mars 2012

SMoK söker **PROJEKTLEDARE**

Under förutsättning att sökta bidrag beviljas rekryterar SMoK en projektledare för arbete med bl.a. ett stort samverkansprojekt med SKL – Sveriges Kommuner och landsting – kallat Kulturskola 2030.

Vi söker en projektledare med erfarenhet av arbetsledande ställning alt. projektledarerfarenhet inom kulturområdet. Kunskap om kulturskolornas verksamhet, och god förmåga att uttrycka sig tydligt i tal och skrift är krav. Kunskap och erfarenhet av informationsarbete, journalistik eller arbete som webbmaster ett önskemål.

Anställningen avser heltid under ett år med möjlighet till förlängning.

Tjänsten är placerad i Stockholm.

Upplysningar: Verksamhetschef Håkan Sandh 0708 3174998 hakan.sandh@smok.se

Ange löneanspråk. SMoKs projektledare har hittills haft en lön i nivå med chefer för kulturskolor.

Ansökan kan skickas via mail till hakan.sandh@smok.se eller till SMoK, Nybrokajen 13, 111 48 Stockholm senast den 11 maj 2012.

Tillträde: Efter överenskommelse.

Sista ansökningsdag: 2012-05-11

Kontaktperson: Håkan Sandh 0708- 317498

RUM's nye ordförande:

Jag är oerhört

Riksförbundet Unga Musikanter, ett av landets största ungdomsförbund, har fått en ny ordförande.

Sensationellt med tanke på att den förra har suttit på sin post i 33 år.

Martin Erkenborn fyllde 21 år i januari. Nu har han ansvar för 42 000 medlemmar, en budget på 12,7 miljoner kr och elva anställda.

– En utmaning, säger han. Det känns jättespännande!

Martin har alltid gillat utmaningar. Det var därför han en dag började jobba på McDonalds i hemstaden Falköping. Där på slätten vid Riksväg 46, strax intill den stora rondellen och parkeringsplatsen med sina sömniga långtradare, stod han och stekte hamburgare när kompisarna gick hem efter skolan, åkte till fotbollsträningen eller drog till slalombacken på Mösseberg. Ibland, när chefen hade gått hem och långtradarchaffisarna vaknat frampå nattkröken var ensam ansvarig för en restaurang med en dagskassa på 200 000 kronor.

Då var han femton år och hade nyss börjat engagerat sig i RUM.

Trumpeten hade han med sig, för den händelse att det skulle bli tid över för att dra igenom några övningar.

I åttonde klass skrev han en musikal. Han lyckades också få med sig hela skolan på att göra en stor, påkostad föreställning. Det kom 1500 personer. I gymna-

siet, några år senare, fick han med sig 120 ungdomar i ett ännu större projekt med namnet Musical Cocktail. 45 musiker i orkestern, 15 ton teknik, 800 000 kr i omsättning. Siffrorna visar på projektets betydelse i lilla Falköping.

"Dundrande succé", skrev lokaltidningen efter premiären.

Inför senaste valet började stadens politiker intressera sig för den ljushåriga gymnasisten med de stora visionerna. Han fick förfrågan både från de rödgröna och alliansen om att ställa upp som kandidat till en plats i kommunfullmäktige.

Men Martin tackade nej. Istället valde han att satsa ännu mer kraft på RUM.

ÄLSKAR SKAPANDE

– Där finns större möjligheter, säger Martin som idag är handelsutvecklare och gör strategiarbeten för kommunledningen i Falköping. I RUM får jag möta så många kreativa människor. Vi skapar

en fantastisk festival, vi skapar musik och vi skapar glädje. Det finns inte samma möjligheter i kommunalpolitiken.

Martins satsning har gett resultat. Hans entusiasm och energi har fått respons i organisationen. Få har hört honom säga något negativt om någon. Den inställningen har öppnat många dörrar även utanför RUM. Han har till och med skaffat sig mentorer som han träffar regelbundet: en företagare i hundramiljonersklassen och en känd pr-konsulent i Stockholm.

"Men är han verkligen bara 21 år, kan det vara möjligt?", undrade en av delegaterna vid RUM:s förbundsmöte i Hallsberg den 21-22 april. Där valdes han till ny förbundsordförande av en förkrossande majoritet. Förra ordföranden, Perry Göransson, fick 14 röster, Martin fick 43 och 3 röstade blankt.

– Jag är oerhört taggad, förklarade Martin efteråt. Samtidigt betonar han att det inte finns någon konflikt med Perry, som finns kvar som stöd i styrelsen.

– Tillsammans med övriga styrelsen och våra medlemmar siktar vi nu framåt. Att vara ordförande är inget solouppdrag. Det är teamwork på högsta nivå! Perry har för övrigt gjort ett fantastiskt jobb. När han började 1978 hade RUM noll medlemmar. Idag är vi 42 000.

SATSNING PÅ LEDARUTVECKLING
De flesta av de 60 delegaterna vid RUM:s förbundsmöte i Hallsberg var ungdomar. Självklart, kan man tycka, eftersom det handlar om ett ungdomsförbund. Men så har det inte alltid varit.

– Det är fantastiskt att se så mycket ungdomar här! utbrast Ing-Marie Karlsson från Kalmardistriktet. Hon har lång erfarenhet och har varit med på många förbundsmöten.

En bidragande orsak till förnygringen är satsningen på ledarutveckling. Framförallt har den så kallade Spetsutbildningen dragit till sig unga, kreativa människor som uppmuntrats att stå på sig, ta plats och tro på sina idéer.

Martin Erkenborn är en av "Spetsarna".

Hyr ditt blås hos oss!

Sveriges bästa hyresvillkor! Vi har blåsinstrument från 110:- i månaden. Vid köp dras upp till 12 månaders inbetald hyra av från priset. Läs mer på WWW.MUSICA-BLASEXPERTEN.SE

MUSICA
blåsexperten

Telefon: 0491 120 40
musica.blasexperten@swipnet.se

YAMAHA
The best you can get

taggad

– Satsningen har betytt enormt mycket, säger han. Kontentan är att det är spännande och roligt att vara med i RUM.

Vilken roll ska RUM ha gentemot kulturskolornas ledning?

– Vi har två olika perspektiv, dels det lokala som elevförening vi samlar elever på skolan i orkesterföreningar och kan därmed verka gentemot kulturskolornas ledning. På nationell basis samlas vi för att vidareutveckla oss som musikanter och kulturbärare.

Är fortbildning av lärare viktigt för RUM?

– Absolut. Vi försöker hela tiden verka för att vi ska ha en kompetent lärarkår.

Hur kan en vanlig musiklärare ha hjälp av RUM?

– Vi har många musiklärare. De kan starta en förening med sin elevgrupp. Den får hjälp och stöd av RUM. De kan åka på våra kurser, uppträda på vår festival, de får chansen att vidareutvecklas som musikanter och medmänniskor. Det är väldigt starkt.

Vad tror du om samverkan mellan SMoK och RUM?

– Där finns en ocean av möjligheter! Jag har gott om idéer och vill gärna vidareutveckla dem tillsammans med SMoK. Här finns en stor potential för konkreta samarbeten.

Text och bild: Bertil Håkansson

Fakta

RUM har 42 000 medlemmar och är landets tredje största ungdomsorganisation. Nu satsar förbundet stenhårt på att bli ännu fler.

Medlemmarna är anslutna till cirka 400 medlemsföreningar. Många är orkestrar med anknytning till kulturskolan. Alla medlemmar får musiktidningen RUM:ba fyra gånger om året. Förbundet ordnar kurser, konserter, workshops och en stor festival varje år i Västerås. Årligen sätter RUM också ihop ett blåslandslag och ett stråklandslag. Dessutom försöker man påverka myndigheterna.

RUM är Riksidrottsförbundets motsvarighet på kultursidan. Men vad det gäller bidrag ligger man långt efter. Enligt LSU, en paraplyorganisation för svenska ungdomsorganisationer, så får en idrottande ungdom i snitt 1800 kr i bidrag per år. Övriga får 1350 kr.

Gapet handlar om miljardbelopp.

På senare år har den här skillnaden ökat. RUM är hårt drabbat av nedskärningar. I år väntas man göra ett nollresultat, men nästa år räknar ledningen med att gå back.

RUM:s motdrag är att bli fler. Målsättningen är 100 nya medlemsföreningar i år. Kravet är minst tre medlemmar, samt att de sysslar med musik eller kultur. Varje ny förening erbjuds 1000 kr i startbidrag samt chans att vinna en iPod.

Äntligen- Nordisk forskning i danspedagogik!

I dagsläget finns det ingen omfattande forskning gjord inom fältet danspedagogik i Sverige. Finland är däremot en företrädare med ett flertal disputerade danspedagoger som forskar inom olika områden som vi som utövare i dans kan ha upplevt och har erfarenheter av i det dagliga arbetet. Teaterhögskolan i Helsingfors samlar många disputerade lektorer som utöver sin undervisning på högskolan genomför forskning. Nämnas kan professorerna i danspedagogik Eeva Anttila och forskaren Leena Rouhiainen. I Sverige kommer det alltför många doktorander knutna till olika universitet som skriver om spännande fenomen i en alltför utforskad värld - danspedagogens. I Danmark har forskaren och danspedagogen Charlotte Svendler Nilson disputerat i barns röster om dansundervisning. Ett område som är viktigt för de danspedagoger som undervisar barn och ungdomar. I Norge har man gett ut antologin "Dans og didaktik" med artiklar av en rad norska dansforskare.

I höst anordnar Dans och Cirkushögskolan (DOCH) en internationell danskonferens med namnet Contemporary Dance Didactics: Exploration in Theory and Practice under vilken nämnda forskare kommer att presentera sina pågående och avslutade forskningsprojekt. På konferensen kommer många andra intressanta forskare och praktiker från när och fjärran föreläsa samt ge workshops på DOCH under 4 dagar (28-31 oktober). Även svenska företrädare kommer att delta under dagarna då konferensen pågår i huset.

I maj samlas den redaktionskommitté som sedan 2 år tillbaka publicerar den nordiska forskningstidskriften *Nordic Journal of Dance - practice - education and research*. Tidskriften har utkommit med 3 volymer/nummer och nu i Stockholm kommer det fjärde numret att sammanställas. Kommittén består av 2 representanter från varje nordiskt land och den arbetar framförallt digitalt. Dessutom har vi årliga fysiska träffar i de olika nordiska huvudstäderna. Tidningen fokuserar på tre områden. Det första är praktikernas - danspedagoger, dansare och koreografer ute på fältet och deras intressen av vidareutveckling av undervisning, träning och koreografi. Det andra är utbildningsområdet - nya och väl beprövade didaktiska modeller inom det danspedagogiska fältet, träningsmetoder eller händelser inom det koreografiska arbetet tas upp i tidskriften. Upptäckter!

Det tredje fokuset ligger på forskning, det som vi danspedagoger och dansare så väl behöver för att lyfta fram, hävda och belysa vårt dagliga arbete med och

för barn, ungdomar och vuxna. Vi behöver forskningen för att nå längre, vi behöver forskningen för att kunna bereda vägen för dansens berättigande i såväl skola som inom andra kontexter och vi behöver forskningen inom utbildningen av framtidens danspedagoger, dansare och koreografer. Vi behöver dessutom forskningen för att få fram bättre och hållbarare dansträning.

Tidskriften är öppen för alla intresserade som vill bidra med konstruktiva, annorlunda eller ifrågasättande artiklar - vardagliga och praktiska såväl som forskningsbaserade. Det är sedan redaktionskommitténs uppgift att granska och välja ut de artiklar som kan vara av intresse för tidskriftens läsare. Forskningsartiklarna är peer-reviewed av disputerade dansforskare och artiklarna håller en hög kvalitet för att tidningen skall betraktas som värdefull av forskarvärlden inom dansområdet och av tidningens läsekrets.

Nämnas kan att DOCH's lektor i jazzdans Katarina Lundmark har skrivit en didaktisk artikel (vol.2) om jazzdansimprovisation och hon kommer även att ge en lecture demonstration under konferensen. Lektorn i modern och nutida dans Gun Román har skrivit en forskningsartikel om dansens lärande (vol.2). I de nummer som givits ut finns en mängd läsvärda artiklar om Pilatusträning, danssommarräger, improvisationens betydelse i dansundervisning m fl.

På DOCH pågår flera utvecklingsprojekt inom ramen för forskning i danspedagogik bland annat ett under namnet "Vägen till dansaryrket" vilket lektorn i klassisk balett Iskra Ring och jag driver

inom våra tjänster. I fas ett har vi intervjuat ett antal ledande personer inom barn- och ungdomsutbildning inom dans-, musik- och gymnastikområdet i Stockholms omgivning. Resultatet av intervjuerien visar vikten av elevens motivationsgrad för att nå framgång samt att de fysiska förutsättningarna är en viktig grund. Nu under fas två undervisar vi kontinuerligt i klassisk balett som ett metodarbete på en privat dansskola i Stockholm. Gruppen består av ett 15-tal flickor i 13-14 årsåldern som hängivet dansar 3 ggr per vecka. Vi ställer frågor om deras uppfattning av undervisningens innehåll och mål och om dans i allmänhet samt frågor om den personliga utvecklingen. Iskra Ring ger dansklasserna och jag kompletterar med improvisation i klassisk balett och koreografi i genren. Information om det pågående utvecklingsprojektet kan fås av iskra.ring@doch.se och elisabet.sjostedt-edelholm@doch.se

Vill du veta mer om den internationella danskonferensen på DOCH gå in på www.doch.se/closeencounters

Anmälan öppnar 2 maj.

Vill du veta mer om tidskriften gå in på www.nordicjournalofdance.com. Artiklarna skrivs på de nordiska språken samt på engelska. Det går även att prenumerera. Kontakta dis@dansiskolen.no

Elisabet Sjostedt Edelholm,
lektor i dans för barn och unga vid Dans och Cirkushögskolan. Representant i redaktionskommittén för *Nordic Journal of Dance-practice - education- research*

Bild Håkan Sandh:
Uni Arts på SMoKs rikskonferens 2012

Blandteknik, Claudine Tabaro, 15 år, som går på Örebro kulturskola.

Spela med hela kroppen – rytmik och motorik i undervisningen

Eva Nivbrant Wedin
(Gehrmans musikförlag)

En ny bok om rytmik kom nyligen ut på Gehrmans förlag. Den innehåller en del historik och bakgrund, men framförallt en mängd praktiska exempel på rytmikundervisning. Boken avslutas med några kapitel om motorik som är mer inriktade på hur man kan använda sig av kunskap om motorisk utveckling när man arbetar med instrumentalundervisning.

KulturSmockan tog kontakt med Eva för att få lite mer kunskap om boken.

Detta sägs vara den första boken om rytmik på svenska - är det verkligen sant?

– Det är den första boken i sitt slag på svenska. Det finns översatta texter av Dalcroze, som grundlade rytmikmetoden, från början av 1900-talet. Det finns också en dansk bok som kom på 1970-talet. En del sångböcker med tips om övningar till varje sång finns också,

men detta är den första boken som tar ett helhetsgrepp.

Varför har det dröjt så länge?

– Svårt att säga, men jag tror att många rytmiklärare drar sig för att skriva om något som i första hand är en kroppslig upplevelse. Det är just att man använder ett annat språk än det talade och skrivna som är grunden för rytmiken. Metoden går ut på att använda alla sina sinnen. Så det kanske inte är så konstigt. Det kan också helt enkelt vara svårt att sätta ord på det man gör. Det är en lång tradition av att arbeta praktiskt även om det alltid funnits en teori bakom. Det handlar också om att praktiken i rytmiken kommer före teorin. Reflektionen följer på en övning. Inte tvärtom. Då blir det svårt att skriva – det blir på ett sätt att göra allt i omvänd ordning.

– Samtidigt vill jag understryka att tankarna jag formulerat är i sig inget nytt. Däremot är det som sagt nytt att de finns samlade på detta sätt på svenska.

Boken innehåller som sagt många praktiska exempel och övningar? Tycker du att målgruppen är musiklärare som behöver stöd för rytmikdelen?

– Ja, den riktar sig till både klass- och instrumentallärare. Den vänder sig både till dem arbetar med rytmikundervisning och exempelvis instrumentallärare som arbetar med rytmikinspirerad undervisning. Jag brukar också påpeka att även musiker behöver rytmik för sin egen konstnärliga utveckling.

Får jag ta upp kritik mot kulturskolorna så vill jag påpeka att jag ibland möter att chefer lägger ut rytmikundervisning även på de musklärare som inte har någon, eller väldigt lite, utbildning på området. Det kan vara rytmikgrupper eller arbete som kompanjonlärare i grundskolan. Jag tycker det är anmärkningsvärt att lägga på någon en arbetsuppgift som han/hon inte är utbildad för.

Får jag läsa upp ett avsnitt från en bok?

Rytmik är emellertid inte bara en småbarnsinriktad verksamhet utan ett sätt att genom rörelse arbeta med musik, uppleva och få kunskap om musik. Målet är att utveckla människans musikalitet och personlighet. Innehållet i undervisningen anpassas till elevens ålder och intressen musikaliskt, rörelsemässigt och konstnärligt – kreativt. Rytmik är alltså ett ämne som kan starta i låga åldrar, parallellt med den allmänna musikverksamheten, och sedan i mer avancerad form fungera som ett fristående ämne för både grundskole- och gymnasieelever.

Hur låter det? Stämmer det?

– Ja, det är väl ok. Fristående ämne läste du. Rytmiken är inget ämne i skolans värld, men vad är ett ämne? Det kan tolkas på flera sätt. Innehållet stämmer. Det är bra att det står att rytmikundervisningen även riktar sig till äldre elever.

Avsnittet kommer ifrån Den kommunala musikskolan – en resurs i kulturlivet Sv Kommunförbundet 1984. Ger en ganska stark ställning åt ämnet. Hur ser du på rytmikens ställning idag? Ett reportage i KulturSmockan för ett par år sedan, visade att det var få sökande till utbildningarna.

– Ja, det stämmer att det fanns mycket mer rytmik på 80-talet än idag. På 2000-talet blev det färre som sökte in på utbildningarna, men jag tror det berodde mest på att många studenter inte visste vad rytmik var! I gymnasieskolan hette det exempelvis rörelse eller kroppen som uttrycksmedel. När studenterna kommit in på musikhögskolorna och träffade på rytmik blev intresset genast större. Och det allra största intresset har varit från dem som börjat jobba. Om du visste hur stort trycket är på fortbildning. Det är där man ser det stora intresset. Många kulturskolor ringer och vill ha kompetensutveckling. Jag tror jag själv varit på ett 25-tal skolor de senaste åren. Jag får ett ganska blandat intryck av kulturskolornas sätt att arbeta med rytmik. Ibland finns en stor okunnighet,

ibland finns ett väldigt medvetet arbete. Många kulturskolor känner att de måste gå ner i åldrarna och arbeta mer med grupper och ser att de saknar metodik för det. De finns ju också brassrytmik och annat som ger en mer allmän musikalisk grund innan man börjar spela ett instrument.

Hur ser du på rytmikens ställning idag inom gymnasielärarexamen.... som också skall vara den utbildning som är det bästa alternativet för kulturskolans lärare?

– Jag kan se det från två olika håll. Dels är det ett faktum att i den nya lärarutbildningen får studenterna mer rytmik än i den gamla. Det gäller både klass- och instrumentallärare. Men det är lite olika mellan högskolorna men det gäller alla. Det är bra att rytmiken på det sättet används som ett av flera verktyg i all undervisning.

På några högskolor kan man också profilera sig mot ämnesområdet rytmik i sin lärarexamen. Studenterna läser då 90 hp rytmik och blir "riktiga" rytmiklärare. Det här är fortfarande på utvecklingsplanen

net och inte riktigt klart vilka högskolor som kommer ge denna profil. De som går den utbildas för rytmikundervisning på gymnasiet, men eftersom även gymnasieelever kan vara nybörjare på musik kommer rytmiklärarna att behärska även den nivån.

Självklart skulle jag önska att det fanns fler möjligheter att specialisera sig mot rytmiken och att det fanns större möjlighet att arbeta med påbyggnadsutbildningar och fortbildning av kulturskolans lärare. Det är en viktig del av högskolornas arbete som verkligen behövs.

Du har just kommit hem från Sydafrika. Vad har du gjort där?

– Jag har arbetat där till och från i tio år nu. Bland annat genom ett Sidafinansierat utbytesprogram. Sydafrika har ett enormt intresse för rytmikundervisning och har bett KMH om hjälp. De har upptäckt att rytmikundervisning passar väldigt bra ihop med den afrikanska kulturen. Det bygger på tre gemensamma nämnare: Vi arbetar med stora grupper, vi arbetar med musik med enkla medel (de klarar inte av att köpa dyr utrustning)

och vi arbetar kroppsligt med muntlig trädning.

Musik är ett obligatoriskt ämne i deras grundskola, frivilligt på gymnasiet, men de har brist på utbildade lärare. Jag har arbetat med lärarutbildning där på tre olika universitet. De har som sagt en tradition av att musik utförs i grupp, men samtidigt har den västerländska konservatoriemodellen helt dominerat instrumentalundervisningen. Ett kolonialt arv. Nu börjar detta förändras på olika sätt.

Jag är även involverad i en del utbyten mellan svenska och sydafrikanska ungdomar. Jag har bland annat varit där tillsammans med en grupp violinister från Norrköpings kulturskola. Fantastiskt att se när tonåringarna från Sverige och Sydafrika gör produktioner tillsammans!

Har du fått några reaktioner på din bok?

– Jag har också fått många internationella förfrågningar med önskan om att den ska översättas till engelska.

Text: Håkan Sandh

Inkluderande kulturskole – Utredning av kulturskoletilbudet i storbyene

Det är titeln på en norsk forskningsrapport kring vilka faktorer som gör att kulturskolorna inte når alla barn. Den bygger på undersökningar i de större städerna Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger och Kristiansand. Rapporten är skriven av Egil Bjørnsen, och är rapport nr 5/2012 inom Agderforskning. Finansierad av Norges motsvarighet till SKL.

Resultaten är på många sätt intressanta:

- Det finns i kulturskolorna en stor övervikt av barn vars föräldrar har hög utbildning.
 - Elever med annan kulturell bakgrund än den västerländska är inte speciellt underrepresenterade.
 - Kulturskolan upplevs inte som ett särskilt "hett" fritidsutbud. Den är inte något ungdomar pratar med varandra om.
 - En majoritet skulle gärna se utbudet som en del av fritidshemsverksamheten.
 - Det finns en stor acceptans gentemot kulturskolan både bland de som tar del av den och övriga. Detta gäller även de med annan kulturell bakgrund.
 - Pris är en viktig faktor men troligen inte avgörande för arbetet med ökad inkludering. Bara 12 % avstår från att ta del av verksamheten på grund av priset (som generellt är högre i Norge än i Sverige/red. Anm)
 - De som inte deltar i verksamheten känner i väldigt låg utsträckning till den. Det gäller inte minst de med annan kulturell bakgrund.
- I rapporten menar författaren att många

kulturskolor har system för att ta hand om även de med små ekonomiska förutsättningar, exempelvis via friplatser. Hans slutsats är ändå att det är bristen på information om verksamheten som är den största barriären.

"Folk känner helt enkelt inte till utbudet, och de som känner till det har liten förståelse för vilka fördelar det skulle ha för deras barn. Kulturskolorna sliter med ett varumärke som har ett lågt värde utanför de traditionella brukarna från medelklassen."

Rapporten avslutas med några reflektioner kring vilken utmaningar dessa slutsatser ger för kulturskolornas chefer. Utifrån att alla fem kulturskolorna har långa väntelistor inser alla att de inte behöver anstränga sig för att nå ut till fler barn ur medelklassen. Behöver kulturskolorna nå en bredare grupp i samhället? Några av de norska kommunerna har ställt sådana krav på sina kulturskolor och det har gjort skillnad. Rapportförfattaren frågar sig dock om kulturskolorna sitter med rätt ledarkompetens för att göra utbudet attraktivt i ett bredare sammanhang. I Trondheim har det exempelvis kommit krav på att kulturskolan skall klara av att förändra utbudet vid snabba förändringar av efterfrågan.

"I vilken utsträckning har de anställda och organisation som kan utveckla nya former av utbud som når ut bredare, kort sagt i vilken utsträckning ämnar de

blir målinriktade i sin utveckling av nya elever. Detta kräver ett ledarskap som i större utsträckning tar sin utgångspunkt i de behov som existerar bland de barn och unga som idag inte kommer i kontakt med kulturskolan. En viktig fråga är naturligtvis i hur hög grad kulturskolan på detta sätt kan bli målinriktad utan att mista sin identitet som kulturskola. Som nämnts tidigare i rapporten är det ordinarie utbudet baserat på en hög grad av egen-insats. [...]Det är en utmaning att balansera skoldimensionen (och inte minst talangdimensionen) och upplevelsedimensionen å den andra sidan. Vem är dagens kulturskoleledare mest intresserade av, talangerna eller de barn och ungdomar som bara önskar ett aktivt fritidsutbud som de har glädje av och som kräver liten grad av fördjupning och egen-insats från eleverna"

Text: Håkan Sandh

Rapporten är skriven på norska. Översättningarna ovan är mina. Hela rapporten finns för nedladdning på SMoKs hemsida under Forskning/Red.

Kulturskolan Stockholm fyller i år 15 år.

Men hos oss har barn och unga spelat och sjungit i 50 år, då i Kommunala musikskolan. Barn har spelat teater hos oss i hela 70 år, då i Vår Teater.

Den kommunala musikskolan sägs ofta vara en av anledningarna till "det svenska musikundret" och våra svenska artisters framgångar.

För många blev det inkörsporten till ett yrkesliv som musiker eller grunden till en fritid fylld av musik.

Kulturskolans teaterverksamhet, Vår Teater, startade redan 1942 på Medborgarplatsen, av bibliotekarien Elsa Olenius, då som berättarverksamhet med drama. Här blev även Astrid Lindgren engagerad som "husdramatiker". Flera kända skådespelare har börjat sin bana på Vår Teater, t ex Alexander och Gustaf Skarsgård, Marika Lagercrantz, Hamad Khemiri och Anita Wall.

På den nystartade Facebook-sidan "Så minns jag Musikskolan och Vår Teater" har några före detta elever kommit igång med att vittna om vad Musikskolan och Vår Teater har betytt för dem!

Musikläraren.se

Martin Forsstedt, sistaårsstudent vid musikhögskolan Ingesund, har lanserat ett projekt som heter musikläraren.se. Det är en site som går ut på att samla alla musiklärare för att sedan kunna ställa frågor, ta del av andras erfarenhet, dela material med varandra osv. Martin berättar att det är ett ideellt projekt som han driver för han såg att ett behov. Nu söker han andra intresserade av att hjälpa till med detta projekt, på de områden ni kan och har lust. <http://musiklararen.se> (alternativt <http://musiklararen.se>).

Västerås Kulturskolas Teaterlinje är med i Riksteaterns Länkprojekt

Länkprojektet är mycket intressant och egentligen en slags tävling där man blir uttagen till att spela på en festival i Falun. <http://skolscenen-lank.riksteatern.se/hem> Länk ger skolor och unga ensembler möjlighet att spela nyskriven dramatik! Fem nya pjäser, beställda av Riksteatern för att under hösten 2011 sättas upp i skolor och bland teaterintresserade ungdomar. Ett samarbete med landets länsteatrar.

Texten i Västerås Teaters program lyder: Två föräldralösa systrar flyttar till en småstad i England. Claire får jobb på en pub och Eleanor börjar på gymnasiet med teater som huvudämne. Eleanor bestämmer sig, under första teaterlektionen för att berätta sanningen om sitt liv...eller? Är systemen Claire i verkligheten Eleonors mor, en före detta prostituerad, född under slutet av 1700-talet? Har de överlevt så länge genom att dricka andra människors blod? Vad är verklighet? Vem är jag? Vem är vem? Är det så att vi alla egentligen är vampyrer?

Halmstadungdomar får stort EU-stöd!

Ett ovanligt samarbete med ideella krafter! Halmstads Stråkensembles

elever har kläckt idén med en resa till en av elevernas tidigare hemland, Armenien. Stråkensembles aktiva föräldraförening har tagit initiativ till ett utbyte och arbetat med projektet en längre tid. Föreningen Kulturverket har samverkat med stöd av Kulturskolan och skrivit ansökan för ett ungdomsutbyte med Armenien och har beviljats stöd från EU-programmet "Ung och Aktiv i Europa".

Halmstads Stråkensemble består av elever från 14-19 år, som är elever vid Kulturskolan i Halmstad. SYOA, State Youth Orchestra of Armenia, är en armenisk ungdomsorkester med studenter från 17-22 år som går på Musikhögskolan i Jerevan, Armenien. Konstnärliga ledare och dirigenter är diplomviolinisten Mats Reuter som lett Stråkensemblen sedan 2002 och Sergey Smbatyan som lett SYOA sedan grundandet av SYOA 2005, violinist som vunnit internationella tävlingar. http://imgartists.com/artist/sergey_smbatyan

Förutom bidraget från Ungdomsstyrelsen så har det kommit bidrag från Bergerska stiftelsen, Halmstad kommun, Swedbank.

Se även www.kulturverket.se

Talanger från hela Sverige slipar formen i Trollhättan

N3 Kulturskolan och Robert Wells har spelat ihop tidigare. Nu tar man samarbetet ett steg längre och arrangerar en pianocamp tillsammans. En camp där 20 ungdomar från hela landet får möjlighet att förkovra sig under ledning av Robert Wells med kollegor.

– Det känns verkligen kul och stimulerande att vi etablerar ett så stort läger i Trollhättan. Robert Wells gillar verkligen det som erbjuds i N3, både när det gäller lokaler och personal. Vi är laddade för att det ska bli bra dagar i Trollhättan, hälsar Ulf Wadenbrandt som är pedagogisk och konstnärlig ledare på N3.

I samband med Fallens Dagar 19-22 juli arrangeras lägret som innehåller fullspäckade dagar med undervisning, föreläsningar och dessutom en pianokonsert. Allt avslutas med Robert Wells och N3 Kulturskolans avslutningskonsert på Fallens Dagar.

– Varje deltagare ska ha förberett minst tre musikstycken för kursen och i sin anmälan måste man hänvisa till ett framträdande som vi kan granska. Vi tror och hoppas på 20 mycket duktiga elever som samlas i Trollhättan, säger Ulf Wadenbrandt.

Kulturskolan erbjuder en rolig feriepraktik

Om du går på gymnasiet och har sommarlov inför år två eller tre så har du möjlighet att praktisera i sommar. De enda kraven är att du är skriven i Jönköpings kommun och att du kan praktisera fyra veckor i rad.

Feriepraktiken har funnits i Jönköping i många år men detta året sker det på ett nytt sätt. Kommunen anordnar feriepraktik inom kommunala förvaltningar, i föreningar och församlingar. Alla drar sina strån till stacken. Marie Alonso som är ansvarig för kulturdelarna tycker att det är viktigt att kulturen syns och det gör den mer och mer.

– Det här är ett heltidsarbete och jag vet behovet av att ungdomar ska få uttrycka sig. Därför tycker jag att det här är jätteroligt. Ungdomarna vi har som handledare är redan otroligt proffsiga. Det finns många som jobbar ner kulturen, men här jobbar vi upp den igen, säger Marie.

Många olika områden

Du kan som praktikant till exempel utföra streetdance, vara gatumusikant eller vara inom äldreomsorgen. Marie vet också att det är många ungdomar som är rädda för att stå på scen men är väldigt intresserade av teatervärlden. Därför kommer det även att finnas kostymdesign, smink och rekvisita inom detta område.

Unga kulturassistenter

Kulturskolan ger tillsammans med arbetsmarknadsavdelningen större möjlighet till ett brett kulturutbud via kulturintresserade ungdomar. De får möjlighet att tillsammans med unga kulturassistenter visa upp sina verk. Det kan vara allt från konst till dans och musik. Christoffer Hamberg är en av handledarna och han har ett fullspäckat schema.

– Det känns lite nervöst samtidigt som det är jåkligt kul. Eftersom det är första gången får man förvänta sig att det kan bli småfel men jag tror ändå att det kommer bli riktigt roligt. Jag jobbar samtidigt som jag håller på med mycket inom kulturen. Jag är bland annat med i musikalen Hair. Det är mycket att göra och hela maj är redan fullspäckat, berättar Christoffer Jnytt

Kungliga Filharmonikerna tar orkesterskola till Södertälje

El Sistema är modell för en orkesterskola där orkestern ska spegla samhället i miniatyr. Musiken skapar glädje, gemenskap och ger eleverna en naturlig känsla för samarbete. I höst startar verksamheten på Hovsjö- och Soldalskolan.

El Sistema är en modell för en orkesterskola som ursprungligen kommer från Venezuela och startades i mitten av 1970-talet. Grundaren, José Antonio Abreu, ville med modellen forma ett demokratibygge. Genom att spela instrument i en orkester ökar ungdomarnas självförtroende, trygghet och hälsa. Genom det bidrar verksamheten till skolornas utbildningsmässiga mål.

I Sverige finns El Sistema i Göteborg, Hammarkullen. El Sistema har även använts i Skottland och där den kallats för Big Noise. Södertälje blir först i Stockholm.

www.sodertalje.se

20 miljoner till konstnärlig forskning på Kungl. Musikhögskolan

Knut och Alice Wallenbergs stiftelse har beslutat stödja det snabbt framväxande området konstnärlig forskning.

Det sker med ett bidrag om 20 miljoner kronor till Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (KMH) inom ramen för årets infrastruktursatsningar.

– Vi är mycket glada för detta erkännande av ett ungt forskningsområde, säger Johannes Johansson, rektor för Kungl. Musikhögskolan (KMH).

– Konstnärlig forskning är ett relativt nyetablerat och mycket dynamiskt forskningsområde som har viktiga bidrag att ge till kunskapsutvecklingen, fortsätter Johansson.

Infrastruktursatsningen innebär att KMH i sin kommande nybyggnad får möjligheter att utforma konsertsalar och studios om en avancerad konstnärlig forsknings- och utvecklingsmiljö.

– Vi vill skapa nya mötesplatser där ökad interaktion mellan människor och teknik och mellan publik och utövare blir en bärande tanke, betonar Johannes Johansson.

– Det kräver lokaler och utrustning som är präglade av öppenhet, flexibilitet och interaktivitet.

– Det här beslutet är ett viktigt steg för KMH i strävan att vara en aktör i främsta ledet i den konstnärliga forskningen inom sitt område i Europa.

Webfinansier

Lilith goes Symphonic - en feel-good musikedokumentär

8 mars filmade vi konserten "Lilith goes symphonic" med Stockholms kulturskolas ungdomssymfoniorkester SUSO tillsammans med 10 kvinnliga tonsättare på Nybrokajen 11 i Stockholm.

Sångerskorna är medlemmar i musikföreningen Lilith eve, osignade och med 100% själ.

Arrangemangen för stor orkester är skrivna av Andreas Hedlund från Piteå musikhögskola som en del i hans examensarbete. Ett ungt och fräscht grepp på klassisk musik. Dirigent för SUSO är Glenn Mossop och samordnare är RUM i samverkan med Stockholms kulturskola, Länsmusiken och SMoK.

Som en av tio singer/songwriters blev jag utvald med mitt bidrag Prinsen i Hornstull. En helt fantastisk resa att få höra sin låt växa från piano-sång till stor orkester. Den känslan av musik och att spela tillsammans vill jag visa upp och inspirera till. Detta fick mig att dra igång projektet, söka pengar, boka filmteam och producent tillsammans med Helena Martinsson.

Dokumentären speglar repetitioner, konsert och intervjuer med unga musiker, 3 sångerskor och 1 arrangör under 4 dagar. Se filmen på www.smok.se Under Nyheter/ SMoK-TV

pernilla.dahlstrand@comhem.se

Musik- och kulturskolorna håller ställningarna!

87 % av landets musik/kulturskolor har svarat på Nulägesrapporten 2011, vilket gör att uppgifterna får ses som inte helt statistiskt säkert i varje detalj. Men tydligt är att utvecklingen från musikskola till kulturskola är fortfarande stark, de kommunala anslagen har ökat, medan terminsavgifterna faktiskt minskat något.

Vid jämförelser med tidigare år har dessa uppgifter räknats om till 2011-års penningvärde.

Enkäten har gjorts något mer omfattande för år 2011 då ekonomiuppgifterna spjälkats upp mer än tidigare, detta för att se hur mycket resurser som går till respektive verksamhet. Av det kommunala nettoanslaget på 1 832 milj. kr går 167 milj. kr till administration (9 %) och 181 milj. kr till lokalhyra (10 %). Intäkter i form av terminsavgifter, instrumenthyra etc. och intäkter till Uppdragsverksamhet har ökat till 380 milj. kr.

Det kommunala anslaget per invånare är 193 kr för 2011, en ökning med 16 kr från 2010.

Antalet kulturskolor fortsätter att öka och är nu 158 st. Musikskolorna minskar i motsvarande grad och finns i 121 kommuner. 11 kommuner saknar musik- eller kulturskola.

Nämndtillhörighetens utveckling är att det blir fler musik/kulturskolor som ligger under kulturnämnd (från 72 till 89) och att nämndområdet som rör skola tappat från 130 till 121.

Den genomsnittliga terminsavgiften har faktiskt minskat med 11 kr från 2010 till 665 kr. Dels har faktiskt några skolor minskat sina avgifter och det finns exempel på kommuner som tagit bort terminsavgiften, såsom Älvkarleby. En effekt när vi jämför med tidigare år och räknar upp till 2011-års penningvärde är att de som inte höjer sina terminsavgifter faktiskt sänker dem något. Högst, 1700 kr, ligger några kommuner i Stockholms län.

Antalet elever i Ämneskurs har ökat från 189 000 st. 2010 till 210 000 st. 2011. Fördelningen mellan flickor och pojkar är oförändrat, sammanfattningsvis deltar 63 % flickor och 37 % pojkar.

Dansen har backat lite och finns nu i 125 kommuner, lika många kommuner som erbjuder drama/teater, ett ämne som går försiktigt framåt.

Sammanställning med diagram och tabell finns på vår hemsida www.smok.se under "Om SMoK" - "Statistik".

Dag Krafft

TACK!

Det var en otrolig fin, och inte minst humoristisk, avtackning jag fick på vår rikskonferens! Jag kommer aldrig att glömma "morotsklarinetten" och de syn-

nerligen verbala kommentarer som Britta och Kicki levererade tillsammans med ett mycket omfattande bildmaterial.....! Även årsmötet avslutades med den "officiella" avtackningen som kröntes av Dag och Håkans fantastiska tal som jag uppskattade enormt!

Det har varit en fantastisk tid med SMoK uppdraget. Inte minst med styrelserna och självfallet med det nära samarbete som har varit med Stefan Andersson och numera Dag och Håkan.

Mina 15 år som SMoK ordförande har varit utmanade men också varit otroligt fina kontakter med, om inte alla, så nästa alla! Ett otroligt fint kontaktnät med framförallt alla medlemmar i SMoKfamiljen och också kontakten med det externa nätverk som finns.

Jag önskar alla lycka till med nya styrelsen och inte minst till ordförande Inger Carlonberg!

Lycka till SMoK – ni gör skillnad!

Per Sjöberg

Rapport från möte med styrelsen i Europeiska Musikskoleunionen (EMU) och Nordiska Musik- och Kulturskoleunionen (NMKU) i Oslo

Detta var första gången den nordiska gruppen, som är ett löst sammansatt nordiskt nätverk, fick möjlighet att möta EMU-styrelsen på tu man hand. Detta har gjorts möjligt genom en omfattande förändring av EMU-styrelsens sammansättning, bl.a. har ny ordförande utsetts, och där nu nya arbetssätt provas.

På fredagen träffades de båda organisationerna och presenterades sig för varandra. Alla nordiska länderna fanns representerade utom Färöarna, och vi fick tillfälle att göra en lägesrapport från respektive land.

Efter presentation av de norska projekten Korarti och Music Delta skissade EMU:s nya ordförande Helena Maffli från Schweiz på hur EMU:s framtid ter sig. Sedan 2011 har EMU ekonomiskt stöd från EU på ca 300 000 kr/år. Det bidraget sträcker sig till 2013, sen kommer den typen av bidrag att upphöra och istället finns möjlighet att söka projektbidrag då EU lägger fast ett nytt kulturprogram.

EMU:s plan, som presenterades, är att betrakta Europa i 5 regioner där Norden är en, och att varje region uppmuntras att söka projektbidrag från EU, med start 2013. Uppmaningen till NMKU var, sätt er samman och värk fram ett EU-projekt!

Vi värkte på under fredagskvällen och hela lördagsförmiddagen. Jag försökte lyfta fram ett projekt som tar sikte på framtiden, typ Kulturskola 2030, och Norsk Kulturskoleråd ligger i startgroparna för ett liknande projekt med sikte på år 2020 och som tar sin avstamp på deras rikskonferens i oktober 2012. Naturligtvis pratade vi en del om lärarutbildningen och det vakuum som uppstått i Sverige vad gäller musik/kulturskolan. Man såg liknande tendenser

i Norge meddelade den nya direktören Inger-Anne Westby.

Vår plan blev att starta ett förprojekt som kan finansieras av EMU med möjligt bidrag från Nordiska Ministerrådet. Vi ville också ta avstamp i Anne Bamfords forskning som på ett grundligt sätt analyserat Islands kulturverksamhet för barn och unga, se bilaga. Också KRUT-projektet, när det avslutas, är något att starta utifrån, ett projekt som redan nu omfattar tre nordiska länder.

Det vi kom fram till under dessa få timmar, och som presenterades för EMU-styrelsen dag två, var en skiss där det ryms mycket under varje rubrik. Några nyckelord jag kände att vi gav extra tyngd åt var mångfald (många olika sorters mångfald) och tillgänglighet.

Sammanfattningsvis var jag väldigt nöjd med dagarna. En klar islossning vad det gäller EMU, jag har varit med i EMU-sammanhang sedan 1996. Också upplevde jag att vi skördade frukterna av ett långsiktigt lobbyarbete in i EMU och att vårt nordiska arbete som pågått i ett tiotal år inte varit förgäves. Vi känner varandras länder, system, musik/kulturskolor och vet vilka frågor vi har konsensus i och även vad som skiljer. Vi kommer snabbt i arbete och utan prestige kan vi hitta fram på nya ottrapade stigar.

Dag Krafft

Anne Bamfords analys av musikutbildningen på Island är klar

Anne Bamfords bok the Wow-factor, som skrevs på uppdrag av Unesco, används flitigt i diskussionerna kring den framtida kulturskolan trots att den har några år på nacken. I boken kartlades en rad länder runt i hela jordklotet men några nordiska länder, bla Sverige saknades. Island har nu genomfört en liknande kartläggning med hjälp av Anne Bamford. Den finns för nedladdning under Forskning på SMoKs hemsida.

Nästa nummer av

Kultur
SMoCKAN

kommer under vecka 37

Nästa nummer:

Temanummer om FORSKNING

Vad vill Du läsa i Smockan? Tipsa redaktionen via mail till hakan.sandh@smok.se

På **www.smok.se** kan du hitta nyheter varje dag om musik- och kulturskolorna över hela landet! Läs och kommentera!

Nyheter från SMoK

JONAS NÄSLUND AB

specialist på träblås

Adress: Jonas Näslund AB • Wallingatan 35 • 111 24 Stockholm

Web: www.jonasnaslundab.se eller www.jonnab.se

Mail: info@jonnab.se eller butik@jonasnaslundab.se

Öppet: Butik 10.00 - 18.00 Verkstad 10.00 - 17.00

Lunchstängt 13.00 - 14.00

– Träblåsverkstad specialiserad på klarinett och saxofon –

Här finner ni en välsorterad butik och kvalificerad verkstad.

Vår huvudsakliga inriktning är på kvalitetstillbehör, bra skolinstrument och tillhandahållande av mycket bra instrument för professionella musiker och amatörer. Vi är utvald återförsäljare av Buffet, Selmer och Yamaha.

Här följer en del vad vi ha att erbjuda

Skolinstrument, uthyrning och ett stort sortiment av professionella instrument

Klarinetter från Buffet, Selmer och Yamaha

Saxofoner från Buffet, Rampone, Schreiber, Selmer och Yamaha

Tillbehör från BG, Buffet, Kölbl, Rico, Vandoren och Yamaha

Munstycken från Brancher, Charles Bay, Meyer, Otto Link, Rousseau, Selmer, Theo Wanne, Vandoren, Wolf Tayne, Yamaha

Rör från Alexander, Bari, Fibracell, Forestone, Grand Consort, Hemke, Lavozy, Légère, Mitchel Lurie, Plasticover, Rico, Vandoren bl.a.

Rörhållare, rengöringsverktyg, munstycken, ligaturer m m

**Största urvalet
på Buffet i Sverige!**

Vi kan med säkerhet säga att det är så. Och vi jobbar på att kunna erbjuda dig ett ännu större urval av klarinetter och oboer från Buffet Crampon. Med många instrument i lager vill vi att du alltid ska hitta det du söker.

När du vill prova ut ett instrument hos oss vill vi att du tar god tid på dig. Trots hög kvalitet är de individer och genom att prova ett urval finner du det instrument som passar dig bäst. Vi sätter priset på din klarinett med utgångspunkt från hur mycket du vill att vi ska justera klang och intonation, om du vill ha korkputar, annorlunda etui eller om du har några andra önskemål.

Sordin för saxofon: Vår populära "E-Sax". Du kan öva ostört utan klagande grannar. Detta är lösningen! Stoppa ditt instrument i en "E-Sax", ett ljudisolerat etui med öppningar för händer och munstycke. Spela så mycket du vill. Uttag finns för hörlurar, aux-in, line out samt inbyggd metronom. Finns för alt- eller tenorsax.

Välkommen in på ett besök!

Listan på begagnade instrument förändras ständigt. Senaste uppdateringen finns på:

www.jonnab.se

